

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет сходознавства
Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота з китайської філології на тему:

ОСОБЛИВОСТІ ТЕКСТІВ КИТАЄМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ : ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ, СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ТА МІЖКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТИ

Студентки групи ЗМПкит 57-20

факультету сходознавства

заочної форми навчання

з освітньо-професійної

програми

Галузевий переклад: китайська мова,

англійська мова

Спеціальності 035 Філологія

Осіпової Валерії Олегівни (Пасічник)

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доц. **Лихошерстова М.Ю.**

Допущена до захисту

«___» _____ 2021 року

Завідувач кафедри

(підпис) Любимова Ю. С.
(ПІБ)

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ МОВИ	6
1.1. Сучасна дискурсологія і теорії комунікації	7
1.2. Політичний дискурс та його особливості	8
1.3. Функції політичної комунікації.....	13
1.4. Політичний дискурс у китайському мовознавстві.....	15
1.5. Лінгвокультурні, соціокультурні і міжкультурні особливості текстів політичного дискурсу	20
Висновки до Розділу 1	22
РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КИТАЙСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ.....	25
2.1. Етапи дослідження лінгвокультурних, соціокультурних та міжкультурних особливостей китайського політичного дискурсу.	26
2.2. Напрями дослідження лінгвокультурних, соціокультурних та міжкультурних особливостей політичного дискурсу.	29
2.3. Методика дослідження сучасної політичної промови.	30
Висновки до розділу 2.....	35
РОЗДІЛ 3 ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ, СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОМОВ СІ ЦЗІНЬПІНА ТА ДЕНА СЯОПІНА	37
3.1. Лінгвокультурні особливості в промовах Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна	38
3.2. Соціокультурні особливості в промовах Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна	47
3.3. Міжкультурні особливості в промовах Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна	63
Висновки до розділу 3.....	69
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТОК.....	80
РЕЗЮМЕ	94

ВСТУП

Дане дослідження присвячене детальному огляду та вирішенню проблем, які виникають при перекладі текстів політичної китайської мови. Поняття “політична мова” існує вже не одне століття, однак не так давно, лише в середині минулого століття, внаслідок збільшення інтересу дослідників до умов та механізмів політичної комунікації це поняття почало активно досліджуватися в світі.

На відміну від іншої частини світу, на Заході дослідження почалося пізніше і полягало в тому, що мовознавці брали концепції європейських чи радянських дослідників та застосовували їх відносно до своєї мови. В Китаї одним із перших про політичну мову заговорив дослідник Чен Чанвень. В 1993 році він зазначив, що політична мова повинна стати предметом мультидисциплінарного дослідження із залученням методів політичної науки та лінгвістики (Чен Чанвень, 1993, с. 33). Саме після цього почалося ретельне вивчення та дослідження такого поняття як політичний дискурс і в XXI столітті, однак до теперішнього часу конкретного визначення цього поняття не існує.

Актуальність теми дипломної роботи полягає в зростаючій зацікавленості лінгвістів та мовознавців до методів політичної комунікації та пошук вирішення проблем, які можуть виникати при перекладі китайських політичних текстів. Дослідження промов китайських політичних діячів дасть змогу в цілому зрозуміти специфіку політичної мови в Китаї.

Метою є дослідження лінгвокультурного, соціокультурного та міжкультурного особливостей в промовах двох сучасних китайських політичних лідерів.

Для досягнення зазначеної мети було поставлено низку конкретних **завдань** :

1. Проаналізувати поняття політичної мови у вітчизняній і зарубіжній лінгвістиці.

2. Дослідити та проаналізувати поняття політичної мови в китайському мовознавстві .

3. Зробити аналіз промов двох китайських лідерів, виділити особливості та методи, які притаманні кожному з них в своїх промовах.

4. Проаналізувати промови Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна та визначити лінгвокультурні, соціокультурні та міжкультурні особливості цих промов.

Об'єктом дослідження є специфіка текстів китаємовного політичного дискурсу, а саме промов китайських політичних діячів.

Предметом дослідження є лінгвокультурний, соціокультурний та міжкультурний аспекти текстів китаємовного політичного дискурсу.

Матеріалами нашої роботи стали промови китайських політичних лідерів Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна.

Основними **методами дослідження**, використаними в нашій роботі є *порівняльно-зіставний метод*, який полягає в порівнянні конкретних промов двох китайських політичних лідерів та виокремлення з цих промов конкретних лінгвокультурних, соціокультурних та міжкультурних особливостей; *метод дискурс-аналізу, а саме дескриптивний та критичний дискурс-аналіз*, завдяки яким був проведений аналіз політичних текстів; *метод лінгвокультурного аналізу*; для аналізу теоретичних праць був застосований метод *дедукції, аналізу та описовий метод*; для лінгвістичної інтерпретації публікацій та виступів політичних діячів були застосовані такі методи: *морфологічний, синтаксичний та семантичний аналіз*.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що було *вперше досліджено* завдяки аналізу промов лінгвокультурні, соціокультурні та міжкультурні особливості текстів політичного дискурсу, а саме в промовах китайських політичних лідерів Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані в дослідженні результати є певним внеском до загальної теорії перекладу, китайської лексикології, а конкретно до китайської політичної дискурсології. У результаті вивчення предмету дослідження було отримано результати, за допомогою яких

мовознавці зможуть розпізнавати промови одного та іншого політичного лідера. Особливості використання політичного дискурсу у промовах Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна можемо використовувати під час викладання таких дисциплін, як політологія, дискурсологія, мовознавство, лексикологія.

Апробація результатів дослідження проводилася в рамках міжнародної науково-практичної відеоконференції "Ad orbem per linguas. До світу через мови". (КНЛУ, 13-14 травня 2021). Тема доповіді "Семантичні особливості перекладу фразеологізмів у промовах китайських політичних діячів".

Наукова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків та резюме.

У першому розділі досліджується теоретичні засади дослідження поняття політичного дискурсу, досліджується поняття політичного дискурсу в Китаї, а також лінгвокультурні, соціокультурні та міжкультурні особливості текстів політичного дискурсу.

У другому розділі досліджуються методологія дослідження лінгвокультурних, соціокультурних та міжкультурних особливостей в політичних текстах, розглядаються методи дослідження

У третьому розділі досліджуються лінгвокультурні, соціокультурні та міжкультурні особливості політичного дискурсу на прикладі промов Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна. Після кожного з розділів ми зробили конкретні висновки стосовно матеріалу, який досліджувався. В кінці нашого дослідження, після 3 розділу знаходяться загальні висновки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ ПОЛІТИЧНОЇ МОВИ

Поняття політичного дискурсу в різних мовах світу існувала протягом довгого часу, однак саме політичний дискурс з лінгвістичної точки зору детально почали досліджувати лише в ХХ столітті. Перші згадки про взаємозв'язок політики та мови були ще далеко до нашої ери. Платон та Арістотель ще в античну епоху вивчали значення мови в політиці та їх взаємозв'язок.

В сучасному світі одними з перших, хто почав досліджувати політичний дискурс стали німецькі мовознавці під час правління Третього рейху. Вони вивчали тоталітарний режим, політичну лексику, а також виявляли взаємозв'язок між семантикою мовних одиниць і політичними процесами. Вивчення саме цієї теми мало велике значення в той час, оскільки німцям була важлива сила впливу слів їхнього головнокомандувача і як сприймуть його слова народ. Науковець-філолог В. Клемперер (1998) підійшов до питання нацизму досить нетривіально, як це робило більшість вчених того часу, а зі сторони мови. Він зазначив, що причина в більшості приховується в мові, а точніше в свідомому використанні нацистами мови в якості знаряддя духовного поневолення цілого народу (с. 165).

Французький лінгвіст Е. Бенвеніст (2009) також одним із перших почав вивчати термін дискурс. Він розмежовував поняття дискурсу та тексту та відносив дискурс конкретно до мови мовця, а не розповіді в цілому (с. 448).

Після цього питання політичної мови стало активно досліджуватися науковцями всього світу. В СРСР в другій половині ХХ століття вперше з'явився термін "лінгвістична советологія" або "лінгвістична радянологія". Це один із розділів советології, предметом якого є особливості дискурсу радянської політичної еліти і народу в цілому. Предметом вивчення її була «радянська мова». Багато дослідників пов'язували появу "радянської мови" з революційним процесом, а також з нав'язуванням різних неологізмів, аббревіатур та ін. (Земцов, 1985, С. 7-8).

У Китаї політична мова почала вивчатися пізніше, ніж в інших країнах світу. Наприкінці ХХ століття вперше дослідник Чен Чанвень (1993) підняв тему

стосовно політичної мови, а саме в 1993 році він зазначив : "політична мова повинна стати предметом мультидисциплінарного дослідження із залученням методів політичної науки та лінгвістики" (с. 33). Після цього почалося детальне вивчення та дослідження такого поняття як політична мова і в ХХІ столітті китайські лінгвісти чітко та зрозуміло дали визначення цьому терміну.

1.1. Сучасна дискурсологія і теорії комунікації

Поняття "дискурс" досить багатозначне. В дослівному перекладі з латинської мови це слово перекладається як "біг у різних напрямках ". Однак слово дискурс сформувалось від французького *discours*, що означає "мова ". З англійської мови слово перекладається як "розмова, бесіда, мова". В лінгвістичній та логічній літературі слово "дискурс " вживається в значенні слова "текст " (Григор'єва, 2007, с.23).

Дискурс – це повноцінний текст з різними соціокультурними, психологічними, та іншими факторами. Поняття дискурс в наш час використовується в багатьох галузях, включаючи політологію, лінгвістику, соціологію, філософію, психологію, культурологію та багато інших. Саме тому поняття "дискурс" має безліч тлумачень відповідно до певної галузі, де його вивчають та аналізують.

Визначаючи поняття дискурс, Н.Д. Арутюнова (2017) пропонує три точки зору. Перша, коли дискурс розглядається як зв'язний текст разом із набором прагматичних, соціокультурних, психологічних аспектів тощо. Друга точка зору стосується того, що дискурс можна розглядати як текст в певному контексті. І остання точка зору заключається в тому, що дискурс розглядається як мова в загальному, як певна соціальна дія, одна зі складових людської взаємодії та пізнання (с. 374) .

Радянський лінгвіст Т.М. Ніколаєва (1978) розглядає поняття дискурсу як багатозначний термін лінгвістики тексту, який вживається авторами в майже омонімічних значеннях, таких як:

- 1) діалог;
- 2) усно-розмовна форма тексту;
- 3) група висловлюваннях, пов'язаних між собою за сенсом;
- 4) зв'язний текст;
- 5) мовленнєвий твір, усний або письмовий (с. 479).

Багато вчених із одного боку виділяють так звані "національні дискурси", тобто дискурси, які відносяться до конкретної нації, наприклад, український, англійський, китайський, німецький тощо, а з іншого боку – такі типи, як поетичний, науковий, політичний, економічний, педагогічний тощо. Головною умовою існування другої класифікації є те, що ці всі види дискурсу виділені в межах одного з національних дискурсів. Вони не є окремим дискурсом, а лише певною модифікацією національного дискурсу відповідно до сфери, в якій він функціонує (Крашин, 1999, с. 54).

Зв'язок між мовою та політикою проявляється насамперед в тому, що політичний режим не може існувати без спілкування. Мова є незмінним засобом вираження політичних ідей та здійснення політичних дій (Усмонов, 2017, с. 47). Над питанням політичного дискурсу до цього часу виникають суперечки між багатьма дослідниками мабуть тому, що це явище має великий вплив на суспільство. Одні дослідники вважають, що цей термін зрозумілий всім та не потребує пояснення, інші досліджують в чому є його своєрідність. Поняття "політичний дискурс" також часто заміняють поняттями "політична мова" або "політичні комунікації". Що ж таке політичний дискурс?

1.2. Політичний дискурс та його особливості

Політичний дискурс – це поняття, яке до сьогоднішнього дня не має однієї спільної теоретичної основи, термінології та методології. Багато різних вчених вивчають це явище, однак вони вивчають не саме поняття політичного дискурсу в цілому, а певні його жанри, наприклад, новорічну політичну промову, політичну програму, плакат, листівку або парламентські дебати чи передвиборчу кампанію та

ін. Одним із дослідників поняття політичного дискурсу була Е.І. Шейгал (2000), яка характеризувала дискурс як будь-які мовні утворення, зміст яких відноситься до політичної сфери (с. 23).

У своїй монографії "Семіотика політичного дискурсу" професор Е.І. Шейгал (2000) зазначає : "політика охоплює широкий діапазон явищ: в нього входять політичні спільноти людей, політичні суб'єкти, інститути та організації, нормативні підсистеми, традиції і ритуали, методи політичної діяльності, політична культура та ідеологія, засоби інформації та ін. Всі ці елементи поля політики так чи інакше опосередковані дискурсом, відображаються в дискурсі та реалізуються через дискурс" (с. 24).

Нідерландський лінгвіст Т.А. ван Дейк (1998) також дотримується цієї думки, що і Е.І. Шейгал стосовно того, що: "політичний дискурс це певний клас жанрів, які обмежені певною соціальною сферою, а конкретніше – сферою політики." В його теорії політичного дискурсу контекст має головне значення та виступає в якості ментальної моделі, через яку учасник політичного дискурсу сприймає отриману інформацію. Кожна ментальна модель окремого учасника має свою особливу структуру. Всі дискурсивні практики не існують без конкретних знань, стереотипів, сталих думок тощо. Саме тому Т.А. ван Дейк вважає, що текст сприймається в контексті знань учасників політичного дискурсу (С.21-22).

Загальне розуміння політичного дискурсу дозволяє розділяти жанри політичного дискурсу шляхом шкали інституціональності, розташовуючи їх послідовно від максимально інституціональних до максимально неформальних: офіційні зустрічі представників держав, міжнародні перемовини, політичні документи, промови політиків, публічні виступи, публічні політичні дискусії, прес-конференції, політичні скандали (знаходяться на межі персонального та особистого), листи та телеграми, чутки, анекдоти, розмови в черзі з незнайомими людьми, розмови про політику в колі сім'ї чи друзів. Поділ по суб'єктам політичної комунікації потребує розмежування неінституціональних та інституціональних жанрів політичного дискурсу (Халатян, 2011, С. 44-45).

Серед основних ознак політичного дискурсу, окрім інституціональності, виділяють також театральність та авторитарність, фактор мас-медіа та фантомність, невизначеність змісту та інформативність. Перелік перелічених ознак має власну специфіку, яка обумовлюється інтенцією політичного дискурсу (Суханов, 2019, с. 26).

Вже згаданий нами раніше лінгвіст Е.І. Шейгал (2000) також підтримує думку стосовно відношення політичного дискурсу до одного з типів інституціонального дискурсу та виділяє такі основні параметри :

- 1) набір типових в політичній сфері ситуацій спілкування;
- 2) уявлення про типові моделі мовної поведінки при виконанні тих чи інших соціальних ролей;
- 3) певна органічна тематика спілкування;
- 4) специфічний набір інтенцій та відповідних мовних стратегій (с. 44).

Інший російський лінгвіст В.І. Карасик (2000) відносить політичний дискурс не тільки до інституціонального типу дискурсу, а й до персонального типу дискурсу. Він вважає, що модель інституціонального типу дискурсу повинна містити в собі такі чотири фактори :

- 1) конститутивні ознаки дискурсу (учасники, умови, організація, способи та ін.);
- 2) ознаки інституціональності (визначаються за цілями та умовами спілкування);
- 3) ознаки типу інституціонального дискурсу (які характеризують тип суспільного інституту);
- 4) нейтральні ознаки (основний матеріал дискурсу) (с.178).

Політичний дискурс вважається специфічним жанром дискурсу, оскільки він має ряд певних особливостей та характеристик. У своїх промовах політики використовують певні політичні терміни та поняття, це означає, що їхній словниковий запас професійний; водночас під час тієї ж промови вони використовують загальноживані слова та вирази, проте саме в політичному контексті вони можуть мати інше значення. Структура політичного дискурсу також

специфічна, оскільки вона складається з особливих мовленнєвих стратегій, характерних для політичного дискурсу. Науковці також зауважують, що політичний дискурс має, як усну, так і письмову форму. В усному мовленні використовують інтонації, паузи та інші методи. Вчені дослідили, що промови політиків мають вдвічі більше пауз, і ці паузи набагато довші, ніж, наприклад, в акторів чи в звичайних людей під час розмови (Белл, 1997, с. 35).

Особливу роль у функціонуванні політичного дискурсу відіграє медіа-дискурс, тобто мова ЗМІ, оскільки медіа-дискурс є каналом політичної комунікації та впливовим способом інтерпретації політичного дискурсу. Засоби масової інформації стають для політиків засобами впливу на аудиторію. Основним джерелом інформації та джерелом зв'язку між державою та простим народом є саме засоби масової інформації. ЗМІ в прагматичній структурі політичного дискурсу виконують функцію медіатора між народом та політиками.

Політичний дискурс в ЗМІ – це досить складне комунікативне явище, основною ціллю якого є боротьба за владу завдяки формуванню думки громади, яка включає в себе текст – як вербалізований результат мови, та контекст – ситуативний, соціокультурний та прагматичний, а також спеціальні мовні засоби, що відповідають цілям та завданням дискурсу (Нікітіна, 2006, с. 5). У зв'язку з тим, що предмет політичного дискурсу ЗМІ, який відображає певні інтереси та має певні цілі і завдання, інтерпретує реальність у тексті, цей вид дискурсу характеризується своєю суб'єктивністю, що проявляється маніпулюванням інформації в бажаний напрямок для адресата. Зважаючи на наведені вище погляди, ми можемо виділити політичний дискурс ЗМІ як окремий самостійний суб'єктивний вид дискурсу, який формується у сфері взаємодії політичного дискурсу та дискурсу ЗМІ (Чувакін, 2009, с.84).

Проаналізувавши класифікації різних авторів (Алексеева, 2001; Карасік, 2004; Коньков, 2011) ми можемо виділити найпоширеніші семантико-прагматичні ознаки політичного дискурсу :

- 1) Зображення автора – залежно від ситуації спілкування образ автора складається з таких компонентів:

а) абстракція автора, коли його особисті характеристики та психологічний стан не мають комунікативного пріоритету;

б) уособлення автора та персоніфікація, коли особистісні характеристики та психологічний стан мають прямий вплив на процес спілкування, використовується особистий та професійний досвід, показується особистість автора; в) стиль висловлювання;

г) текстові складові (фотографія автора, коротка інформація про автора, образ автора).

2) Фактор адресату.

Структура дискурсу передбачає наявність двох ролей – оратора та адресата. В ході аналізу дискурсу можливо відтворити ментальний світ співрозмовника-адресата, деталі та оцінку реальності з двох сторін. Створення конкретного тексту передбачає уникнення певних абстрактних моделей адресата. Звичайно, особа, що веде побудову дискурсу, має певні переваги, оскільки вона має можливість нав'язати адресату свої погляди. Ця обставина відіграє важливу роль в сфері політики. Цей пункт можна поділити на дві ситуації – в першій ситуації оратор та адресат знаходяться в рівних умовах, в другій ситуації оратор має перевагу над адресатом. Наприклад, під час політичних дебатів два політики знаходяться в рівних умовах, на відміну від політичного інтерв'ю або політичної промови.

3) Інформативність – це категорія, яка характеризує будь-який акт спілкування, але тим не менше залежить від комунікативних цілей дискурсу. Метою політичного дискурсу та його соціальної місії є припущення про необхідність коректних політичних дій по відношенню до адресату.

4) Навмисність – це категорія дискурсу, яка означає комунікативні наміри оратора.

5) Оцінка.

Завданням під час створення політичного дискурсу не є об'єктивно описати дійсність, а підкреслити певні риси цього явища, переконавши адресата, спонукаючи його до певних дій, бажаних для автора дискурсу. Формування дискурсу здійснюється в певному суспільстві до певної політичної події і

відповідно здійснюється оцінювання цієї політичної події та думка суспільства стосовно цього. Для цього в політичному дискурсі використовується спеціальна оціночна лексика, яка допомагає оратору звернути увагу адресатів на потрібні для нього моменти (Куралай, 2015, С. 193-195).

Дослідник ораторського мистецтва Н.Н. Кохтев (2000) відносить до політичного дискурсу такі типи: дипломатичний, власне політичний, військовий, патріотичний, мітинговий, агітаторський, парламентські промови, звіти на з'їздах, зборах та конференціях, виступи соціально-політичні, політико-економічні, соціально-культурні теми та ін. (с.98).

Ще однією особливістю політичної мови є властива їй полемічність. Основні ідеї цього поняття полягають в формуванні та нав'язуванні в свідомість аудиторії негативного образу політичних противників автора, а також нав'язування аудиторії власних цінностей та оцінок, презентованих як найбільш природні, переможні та безальтернативні (Дем'янков, 2002, с.36).

Політики часто намагаються завуалювати свої справжні цілі, використовуючи такі засоби як : номіналізація, еліпс, метафоризація, особливу інтонацію та інші прийоми впливу на аудиторію. Для утворення мовної маніпуляції, політичні діячі використовують певні слова, символи, жести, міміку та інші засоби маніпуляції (Равочкін, 2018, с.248).

Лексика політичних текстів складається з загальноповживаного, наукового та термінологічного шарів мови, її склад постійно змінюється та поповнюється разом з соціально-політичними та змінами та глобальними змінами, які є характерною рисою сучасної епохи (Демідова, 2018, с.108).

Специфіка політичного дискурсу полягає в тому, що саме цей напрямок дискурсу має ряд характерних особливостей та ознак. Відрізнити політичний дискурс від будь-якого іншого досить просто саме завдяки цим особливостям та ознакам. Головна мета політичного дискурсу – боротьба за владу.

1.3. Функції політичної комунікації

Найважливішою та основною функцією політичного дискурсу є його використання як інструменту політичної влади. Ця функція стосовно політичної мови є настільки фундаментальною, наскільки комунікативна функція є фундаментальною стосовно мови в цілому. Отже, політичний дискурс – це не просто комунікація, цей дискурс поєднує в собі чіткі цілі та конкретних учасників. Мета та вибір учасників залежить від того, до якого типу дискурс відноситься. У випадку політичного дискурсу метою є завоювання та утримання влади, а учасниками – політики та суспільство (Усманов, 2018, с. 50).

Політичний дискурс містить низку конститутивних ознак (системність, прагматична довершеність, комунікативна визначеність, відсутність суворих структурних обмежень) і наділяється тими ж функціями, що і дискурс в загальному, тобто інформативною, аргументативною, персуазивною, делімітативною та груповидільною (Желтухіна, 2000, с.71).

Питання функцій політичної комунікації є досить дискусивним, оскільки багато вчених, вивчаючи поняття політичної комунікації, пропонують різні класифікації функцій політичного дискурсу. Наприклад, Т.А. ван Дейк (1998) виокремлює наступні функції : соціально-формуєча, стабілізуюча, нормативна, комбінуюча, генеруюча, селективна, контрольна, маніпулятивна (с. 45). Е.І. Шейгал (2004) відносить до основних функцій політичного дискурсу інструментальну та інформативну (с. 33).

Е.В. Будаєв (2006) до головних функцій політичного дискурсу відносить :

- 1) вплив на аудиторію та інформування слухачів, що зумовлюють офіційність, узагальненість та документальність політичного дискурсу;
- 2) характеристика політичної ситуації в суспільстві, державі та світі;
- 3) боротьба за владу (с. 36).

У політичній мові китайський лінгвіст Ху Яюань (2002) виділяє такі основні функції: розповсюдження політичної інформації; визначення повістки дня; інтерпретація та асоціативні зв'язки; спонукання до дії та політична ідентифікація (с. 88-90). Саме таке тлумачення функцій політичної мови здалося нам зрозумілим та влучним. Інший китайський лінгвіст Лей Дачуань (2009) виділяє в політичній

мові наступні функції: визначення повістки дня, опис політичної картини, маніпуляція психологічними очікуваннями населення, реалізація політичних дій, політична інтеграція та політична ідентифікація (с. 168).

Проаналізувавши класифікації політичного дискурсу різних вчених зі всього світу, ми можемо дійти висновку, що функції політичного дискурсу в першу чергу залежать від цілі та мети самого політичного тексту. В реальному політичному дискурсі всі вище перелічені функції взаємодіють між собою, тому виділити одну домінуючу для дослідників є досить складно.

Риторика політичного дискурсу корелює з такими негативними рисами як ідеологічна претензійність, монополія, агресивність, диктатура, прагматизм, схильність до конфліктів тощо. Ці всі риси нав'язують інформацію адресату, таким чином призводячи до відстороненого сприймання тексту. Основною концепцією цієї риторики є принцип рефлексивності та діалогу. Під рефлексивністю мається на увазі, що будь-які слова мають певну енергію, яку передає оратор та вписуються адресатом в його відображення. І коли це трапляється, вчені називають це діалогізмом, оскільки адресат підсвідомо взяв участь в цьому діалозі з оратором. Риторичні засоби застосовуються для того, щоб адресат більше зацікавився текстом та його змістом, відповідаючи на питання, висловлюючи свою позицію, погоджуючись або не погоджуючись. Однак дуже часто в політичному дискурсі зустрічається концепція монологу, тобто оратор вимагає рефлексії від адресата, тобто не звертається до нього. (Варламова, 2011, с. 49).

Отже, на нашу думку, основною функцією політичного дискурсу є – заволодіння та утримання влади. Головними учасниками політичного дискурсу є політики та суспільство. Саме вдала взаємодія політика та суспільства є основною ціллю політичного дискурсу.

1.4. Політичний дискурс у китайському мовознавстві

Китайське культурне середовище з його специфікою та феноменом історичної пам'яті впливає на політичну мову, закріплюючи в ній низку

традиційних для китайської політичної культури фраз та виразів. Класична китайська політична мова стає способом формування нового варіанту політичної мови, що відповідає реаліям модернізуючого Китаю (Виноградов, 2005, с. 45).

Як ми вже зазначали раніше, політичний дискурс в Китаї почав вивчатися не так давно, а конкретно в кінці ХХ століття. На відміну від США та Європи, в Китаї політичний дискурс був новим напрямком в той час, однак, не дивлячись на це, на даний час в Китаї він досить розвинений. Питанням політичного дискурсу займаються лінгвісти, політологи, соціологи, філософи, журналісти та ін. В більшості китайські мовознавці беруть за основу дослідження інших країн, де раніше почав вивчатися політичний дискурс, та застосовують ці дослідження на свою мову. Саме такий підхід дає китайським дослідникам можливість подивитися на політичний дискурс з погляду закордонних дослідників, впроваджуючи при цьому свої особливі характерні методи дослідження саме в китайській мові. Окрім загального вивчення, китайські спеціалісти ведуть теоретичні пошуки з урахуванням специфіки китайської мови та китайських політичних реалій (Го Бінь, 2016, с.1). Це допомагає збагатити в цілому поняття політичного дискурсу. Китайські дослідники аналізують теорію політичного дискурсу в основному на прикладі політичних промов конкретних політичних лідерів.

Політична лексика в різні періоди розвитку Китаю завжди була цікавим об'єктом дослідження для мовознавців. Це пояснюється тим, що лексична система китайської мови постійно рухається вперед. Це обумовлено прагненням політичних лідерів підкреслити новизну політичної системи. Виступи політичних діячів мають дуже важливу роль, оскільки вони здатні впливати на відносини не лише всередині країни, але й за її межами. У виникненні будь-яких конфліктних ситуацій політичні діячі мають вміти правильно та коректно знайти компроміси та вихід з будь-якої ситуації (Пак, 2017, с. 89).

Однією із важливих характеристик китайського політичного дискурсу є значення культурно-філософських концепцій для китайської політики. В китайській культурі поняття політики завжди пов'язується з поняттями історії та культури. У своїх промовах китайські політичні лідери часто звертаються до

певних історичних подій чи історичних концепцій, які вже залишили слід в минулому і саме завдяки цьому мають підтримку від аудиторії. Л.С. Переломов (2007) зазначав: "Коли політик в контактуванні з народом звертається до історії, використовуючи, як правило, в якості аргументу історичний факт чи концепцію древнього філософа, особливо Конфуція, він завжди зустрічав підготовлену аудиторію" (с. 256). Китай, Японію та Південну Корею навіть відносять до так званих конфуціансько-буддиських країн, для яких важливою характеристикою політичної культури вважається гнучкість, здатність до реінтерпретації традиційних цінностей в дусі сучасності, до перманентного самооновлення, а також до адаптації впливу культурних явищ інших країн на національну традицію. Як стверджує А.П. Мельников (2012), саме в цьому прихована загадка "тихоокеанського дива" – величезного ривку "азіатських драконів", та й самого Китаю (с.6).

Китайський дослідник Хуан Чжун (2017) після 18-го Національного з'їзду Комуністичної партії Китаю опублікував дослідження стосовно побудови міжнародного політичного дискурсу. Цю статтю він почав зі слів : "Система китайського дискурсу є теоретичною репрезентацією китайського шляху, яка має на меті пояснити світові значення китайського шляху та чому він є успішним" (с.2). Цей вираз досить чітко описує китайський політичний дискурс в цілому, оскільки важливим методом формування політичного дискурсу є звернення до історичного шляху Китаю. Внаслідок цього ми можемо дійти до висновку, що дослідження політичної китайської мови не можливе без аналізу культурно-історичної спадщини та етнопсихологічних особливостей цієї древньої цивілізації.

Поняття політичного дискурсу в китайській мові існує не так давно. Лише в кінці минулого століття китайський дослідник Чен Чанвень почав активно цікавитися та вивчати політичну мову. В 1993 році він зазначив, що політична мова повинна стати предметом мультидисциплінарного дослідження із залученням методів політичної науки та лінгвістики (Чан Чанвень, 1993, с. 33) .

В даний час в китайській мові поняття політичного дискурсу досить розповсюджене, оскільки політика та мова мають безсумнівний зв'язок. Саме

завдяки своїм промовам політичні діячі доносять адресатам свої думки, використовуючи певну лексику, яка належить тій чи іншій країні, в залежності від традицій та історії цієї країни. Політичний дискурс будь-якої країни характерний символами та знаками, які належать до цієї країни, а також до минулого цієї країни. Для китайських політичних діячів характерною ознакою політичного дискурсу є те, що вони дуже часто використовують в своїх промовах різні сталі вирази, фразеологізми, а також часто звертаються до історичних подій. Їхні промови досить красномовні та запам'ятовуються саме завдяки використанню певних сталих історичних виразів, які близькі народу.

Китайські вчені Ван Ханьтун та Ху Хуатао розділяють поняття "політичної мови" та "політичного дискурсу". Вони вважають, що "політична мова", як правило, відноситься до усної мови, а "політичний дискурс" відноситься до письмової (Ван Ханьтун, Ху Хуатао, 2006, с. 41). На відміну від них, ще один китайський вчений Чен Чанвень розділяє власне "політичну мову" та "політичну промову". До "політичної мови" він відносить всі види та жанри політичного дискурсу, які в більшості використовуються в письмовому варіанті, а "політична промова" – це використання мови для досягнення політичної цілі через такі мовні дії, як сприймання мови, промова, читання (Чен Чанвень, 1933, с.33). Проаналізувавши ці дослідження, ми можемо дійти до висновку, що в Китаї дослідження політичного дискурсу на початку ХХІ століття почало активно розповсюджуватися та думок стосовно цього поняття в різних вчених стає все більше і більше.

На відміну від української, англійської та інших європейських мов, китайська політична мова більш метафорична. Саме китайський політичний дискурс характеризується використанням великої кількості метафор, фразеологізмів, сталих виразів, ченьюїв. Ченьюй – це сталий зворот, який, зазвичай, складається з чотирьох ієрогліфів. На сьогоднішній день дослідження метафори є одним із самих динамічних напрямків політичної лінгвістики. В політичному дискурсі концептуальна метафора – це одне з важливих засобів передачі та формування ідей, вона ефективно представляє собою концепцію, передає думку, переконує читачів чи слухачів та виражає ідеологічні установки (Цзюньхуей Фей, 2017, с. 13).

Політична метафора навіть має свої певні конкретні функції: когнітивна функція, комунікативна функція, прагматична функція та естетична функція. В сучасній науці уявлення про політичну метафору формується як про інструмент для усвідомлення, моделювання та оцінки політичних процесів, як засіб впливу на суспільну свідомість (Лі Сици, 2017, с. 2). Китайська дослідниця Ян Ке (2011) вважає, що китайська метафора має свій певний образ, який містить в собі такі компоненти : 1) велике важке будівництво, 2) велика сім'я, 3) шлях, дорога, 4) живий організм, 3) війна, боротьба (56).

Мовленнєві засоби в загальному та система метафор китайської мови зокрема займають важливе положення в внутрішньополітичному дискурсі держави, виконуючи функцію формування власного типу сприйняття політичної реальності. Традиційні принципи китайської культури, в особливості конфуціанські цінності, вдало інтегруються в сучасні політичні відносини, при цьому зберігаючи китайську культуру та поєднуючи суспільство (Морозова, 2016, с. 4). Епітети, які часто використовуються в промовах політичних діячів допомагають дати позитивну або негативну оцінку певним фактам, а гіпербола допомагає більш емоційно виразити думку, описати якусь дію чи явище (Демкіна, 2021, с. 94).

Ще одним відомим синтаксичним прийомом в політичному дискурсі є риторичне питання. Політики часто користуються цим засобом задля того, щоб надати своїй політичній монологічній промові відтінок діалогу з слухачами (Карасік, 2009, с.143). Традиційна фразеологія китайської мови будується роками та пов'язана з національно-культурними особливостями країни, в ній відображаються певні незмінні цінності, а також чітке розмежування між поняттями добра та зла. Політичні фразеологізми швидко виникають внаслідок частого використання певних виразів, а також швидко зникають, втрачаючи свою актуальність (Ян Ке, 2016, с. 56).

Як ми вже вказали, відомі китайські політичні діячі часто використовують у своїх промовах різноманітні фразеологічні одиниці. До них відносяться політичні терміни, вирази-кліше, власне фразеологізми та фразеологічні звороти, а також

політична афористика. Політична афористика – це конкретні речення чи словосполучення, які характерні для певного політичного діяча, по яким відразу розпізнається його стиль та конкретно його промова. Наприклад, генеральний секретар ЦК Комуністичної партії Китаю Сі Цзіньпін в своїй недавній промові в Давосі неодноразово використовував фразеологізми для посилення ефекту від свого виступу. Людство перемаже усі виклики, бо "зима не зупинить весну", "ніч не зможе зупинити світанок". У людства одне спільне майбутнє. Застосувавши фразу "ми проти правил джунглів", лідер Китаю підкреслив важливість ролі міжнародних організацій, дотримання загальнозстановлених правил.

Отже, китайський політичний дискурс є досить цікавим для мовознавців, оскільки має свої характерні особливості. Для китайського політичного дискурсу властиве часте використання великої кількості таких мовленнєвих одиниць, таких як: метафора, епітети, гіпербола, ченьюї, прислів'я, фразеологізми та ін.

1.5. Лінгвокультурні, соціокультурні і міжкультурні особливості текстів політичного дискурсу

Мова політичних текстів у лексичному плані, зазвичай, абстрактна, конкретна, узагальнена. Н.В. Родман (2009) вважав, що політичний дискурс, мало або специфічно забарвлений в емоційному плані та в загальному досить традиційний та консервативний в плані застосування арсеналу мовленнєвих засобів (с. 19).

Реалізація політичного дискурсу відбувається як в усній формі, так і в писемній. До політичного дискурсу відносяться: промови політичних діячів, передвиборчі агітації та кампанії, політичні статті в ЗМІ, новорічні привітання від президентів, виступи на міжнародних конгресах, виступи політиків перед народом тощо. Поняття політичний дискурс визначається як сукупність мовленнєвих актів в політичних обговореннях, а також правил суспільної дискусії, які сформувалися відповідно до певних традицій та перевірені часом. Питання взаємозв'язку мови та культури – це одне з тих питань мовознавства, вивчення якого має дійсно практичну користь. Кожен народ, кожна країна має свої характерні традиції, звички, історію, культуру, що зумовлює утворення свого особливого менталітету, внаслідок чого

формується певне особливе сприйняття тієї чи іншої ситуації. Це вагомий фактор при формуванні політичного дискурсу, оскільки саме завдяки аналізуванню народу та його менталітету політик складає промову, яка зможе потрапити в серце адресата та змотивувати його проголосувати конкретно за нього, якщо мова йде про передвиборчу агітацію (Кучик, 2016, с. 56).

Ще один важливий лінгвокультурний фактор політичного дискурсу – це портрет політика. Мається на увазі його стиль, характерні особливості, те, як він читає промову, як звертається до адресатів, які мовленнєві одиниці він використовує. Це є одним з фундаментальних факторів у формуванні успішної промови політика (Анна У, 2019, с. 105).

В лінгвокультурології відбувається постійне співвідношення мовних даних з іншими даними, розгляд лінгвістичного матеріалу з культурологічної та психологічної точки зору. Акцентується бачення світу через призму національної мови, коли мова виступає показником національної ментальності. Зображується здатність мови впливати на формування та функціонування національної культури, етнолінгвістики та етнопсихології (Замалетдінов, 2004, с.239).

Соціокультурні особливості політичного тексту, в першу чергу, полягають у використанні в політичних текстах культурно та соціально вагомій моделі опису структур у світі. Розуміння політичних текстів як в усній, так і в писемній мові залежить від вміння адресата миттєво ідентифікувати предмет, ціль та певні необхідні натяки в політичному тексті. Адресату необхідно володіти знаннями про соціокультурний фон людини, чий текст він слухає чи читає. Ще однією важливою соціокультурною особливістю є певні стереотипи в суспільстві стосовно тієї чи іншої національності. Також соціокультурний аспект характеризується тим, що він зорієнтований на певну масову аудиторію, яка об'єднана спільними цінностями та настановами, а також національно-культурною специфікою, ідеологічністю та ін. (Кліменко, 2009, с. 183).

Основний пласт соціокультурних особливостей політичних текстів складають фразеологізми, ченьюї (китайська мова), метафори, жаргони, важливі історичні імена, безеквівалентна лексика тощо. Важливою соціокультурною

особливістю є також так звана алюзія, тобто звернення до літературних творів та авторів цих творів, що характерна для промов Сі Цзіньпіна, який досить часто звертається до китайської поезії. Саме від використання в своїх промовах великої кількості цих соціокультурних особливостей залежить авторитетність лідера.

Міжкультурні особливості політичного дискурсу полягають, у першу чергу, в тому, що вони є обов'язковою частиною будь-якої міжкультурної комунікації. Багато спеціалістів вважають, що говорити про міжкультурну комунікацію слід лише тоді, коли мова йде про учасників, які є представниками різних культур. Однак на противагу цим вченим, інша категорія мовознавців вважають, що міжкультурна комунікація може виникати навіть в межах однієї країни, наприклад, між членами різних національних меншин в межах однієї країни (Гудков, 2003, с.105).

Н.В. Тищенко (2016) вважає, що національно-культурна специфіка побудови політичного дискурсу безпосередньо пов'язана з мовною картиною світу або того, хто говорить, в основі чого лежать не індивідуальні уявлення, а вироблені протягом багатьох століть суспільством на практиці певні ідеї та конструкти (с. 156).

Кожна мова світу відрізняється одна від одної не лише своєю граматиною та лексикою, а й тим, що кожна мова створює свою власну "картину світу". Саме внаслідок цього в процесі перекладу відбувається взаємодія двох культур, двох різних "картин світу" (Чепель, 2008, с.4).

Проаналізувавши наукові роботи різних вчених стосовно міжкультурної комунікації, ми можемо дійти до висновку, що міжкультурні особливості політичного дискурсу – це певні мовленнєві одиниці, які відповідають культурним, національним особливостям певної конкретної нації.

Висновки до Розділу 1

Мова та політика тісно взаємопов'язані між собою і цей зв'язок пояснюється тим, що політичний режим не може існувати без комунікації.

Основною функцією політичного дискурсу є його використання як інструмент політичної влади. У випадку політичного дискурсу його метою є завоювання та утримання влади, а учасниками – політики та суспільство.

Політичний дискурс охоплює всі види взаємодії людини та суспільства, формуючи певний світогляд. Він розкриває те, яким чином культурні цінності та соціальний порядок можуть нав'язуватися в певному суспільстві.

До політичного дискурсу ми відносимо промови політичних лідерів, передвиборчі кампанії, агітаційні листівки, брошури, новорічне привітання від президента країни, виступ на конгресі представників країни тощо. Основною метою політичного дискурсу є боротьба за владу. Ціль політичного дискурсу – викликати в адресата потрібну реакцію на текст, який промовляється. Для досягнення мети політичні лідери використовують в своїх промовах мовленнєві засоби впливу на аудиторію.

Китайський політичний дискурс характеризується, в першу чергу, використанням великої кількості мовленнєвих засобів задля поліпшення взаємозв'язку з адресатами дискурсу. Наприклад, китайські політичні діячі зазвичай в своїх промовах досить часто користуються такими мовленнєвими засобами як : метафори, фразеологізми, ченьюї, порівняння, методом афористики, звернення до конфуціанських канонів – ці всі особливості тісно пов'язані з історичною спадщиною китайської нації. Саме завдяки цим методам політик намагається бути ближче до народу і викликати в народі почуття повної довіри. Також для досягнення цієї мети китайські політичні діячі часто звертаються до історичних фактів та філософських концепцій, завдяки яким стають ще ближчими до народу.

Важливу роль у функціонуванні політичного дискурсу відіграє так звана мова ЗМІ, оскільки медіа-простір є каналом політичної комунікації та впливовим засобом інтерпретації політичного дискурсу. Внаслідок цього ми можемо виділити ще один так званий політичний дискурс ЗМІ, який межує між сферами політичного дискурсу та дискурсу ЗМІ та має певні цілі, завдання та інтерпретує реальність у текст.

Саме завдяки лінгвокультурним, соціокультурним та міжкультурним особливостям політичних текстів автори досягають своєї мети, оскільки саме завдяки ним автор стає ближчим до свого адресату та досягає мети, на яку був направлений політичний текст.

Лінгвокультурний аспект політичних текстів полягає у використанні певних знань культури, історії, філософії країни, а також особливостей менталітету, характерних звичок та традицій нації. Важливою лінгвокультурною особливістю є розуміння портрету політика, тобто завдяки певним мовленнєвим особливостям створюється стиль, образ політика, що допомагає адресатам краще пізнавати його.

Основну частину соціокультурних особливостей політичних текстів складають фразеологізми, ченьюї, метафори, жаргони, важливі історичні імена, безеквівалентна лексика, а також поняття алюзії, тобто звернення до літературних творів та авторів цих творів. В усіх мовах світу політики активно користуються цими соціокультурними особливостями, однак в китайському політичному дискурсі соціокультурні особливості мають певне важливе місце, оскільки переважна більшість промов китайських політичних лідерів вже протягом довгих років наповнена великою кількістю різних соціокультурних особливостей.

Міжкультурна особливість політичного дискурсу полягає в існуванні в мові певних мовленнєвих одиниць, які є зрозумілими лише для тієї нації, для того народу, для кого був адресований даний політичний дискурс. Саме внаслідок цього активно проводяться дослідження міжкультурної комунікації, оскільки це явище завдає вагомих проблем для людей різних культур, різних націй досконало розуміти та аналізувати політичну мову іншої країни.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КИТАЙСЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Політичний дискурс не втрачає своєї актуальності та зацікавленості серед великої кількості як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, що підтверджується постійними новими дослідженнями та збільшенням кількості наукових робіт стосовно цієї теми. Міжнародний політичний дискурс все частіше стає важливим питанням на багатьох наукових конференціях та конгресах.

Методологія вивчення політичного дискурсу спрямована на дослідження того, чи реалізуються функції політичного дискурсу та за рахунок чого проходить дана реалізація. До аналізу політичного тексту застосовуються різноманітні методи, як лінгвістичні та умовно міждисциплінарні. Наприклад, морфологічні, синтаксичні, семантичні, фоносемантичні, а також такі методи дослідження як дискурс-аналіз, контент-аналіз, інтент-аналіз та ін. (Аласанія, 2015, с. 2).

Сучасні дослідження політичного дискурсу досить різноманітні за використанням методів дослідження, а також за вибором матеріалів для емпіричного дослідження. Предметом дослідження стають різні особливості політичного дискурсу, такі як: інституціональність, інтертекстуальність, маніпулятивність, експресивність та ін. (Матицина, 2017, с. 183). Також опубліковано велика кількість робіт стосовно теоретичних засад політичної мови, а саме формування політичного дискурсу, розвиток, різновиди, жанри тощо.

Оскільки методологія лінгвістичного аналізу сучасної політичної мови досить різноманітна, вчені розділяють дослідження, виконані з використанням методик, характерних для когнітивістики, лінгвокультурології, лінгвістики тексту, корпусної лінгвістики, соціолінгвістики, риторики та культури мови (Чудінов, 2007, с. 29). Також існують певні дослідження стосовно аналізу сучасної політичної мови з точки зору психолінгвістики та психопоетики.

У політичній лінгвістиці, в залежності від поставлених завдань та вже існуючого текстового матеріалу, вчені обирають конкретний аспект вивчення політичної комунікації. Наприклад, історичний аспект вивчення політичної

метафори дозволяє отримати дані стосовно динаміки метафоричних систем та прослідкувати як еволюціонує система політичних метафор у зв'язку зі змінами політичної ситуації (Лобанова, 2014, с. 736).

Лей Дачуан (2009) стосовно дослідження політичної мови в Китаї вважає, що: "інтерес до проблематики мови, а також дослідження прихованих співвідношень між мовою та політикою є одним із основних напрямків наукових досліджень, яке неможливо проігнорувати" (с. 36).

Із кожним роком у китайській лінгвістиці стає все більше і більше наукових робіт, пов'язаних з дослідженням розуміння політичного дискурсу, однак, в порівнянні з кількістю та якістю досліджень в інших країнах, Китай до цього часу трішки відстає. Розуміння поняття політичного дискурсу та його специфіки полягає в досконалому вивченні вже існуючого наукового матеріалу на цю тему та конкретний аналіз певних теоретико-методологічних підходів.

Наше дослідження ми будемо проводити з використанням методик лінгвокультурології, соціолінгвістики, культури мови та психолінгвістики, застосовуючи методи дискурс-аналізу, а також когнітивний метод дослідження.

2.1. Етапи дослідження лінгвокультурних, соціокультурних та міжкультурних особливостей китайського політичного дискурсу.

Задовго до появи такого поняття як аналіз дискурсу, в роботах із філософії, риторичі, психології, філології та інших науках з'являлися роботи, в яких проводився певний аналіз тексту. Ці дослідження важко назвати досконалыми, але вчені намагалися хоч-якимось чином проаналізувати текст та виділити з нього певні важливі ключові моменти.

З античних часів до 20-тих років минулого століття текст в політиці був найважливішим способом впливу на розум людей, засобом характеристики політичної обстановки, яка створилась в світі, країні та суспільстві (Демкіна, 2021, с. 92). Вже в 70-тих роках ХХ століття в лінгвістиці з'являється поняття "дискурс-аналіз". Вперше цей термін був введений в 1952 році американським лінгвістом З.

Харрісом (1952), який вперше описував аналіз як усної, так і письмової мови (с. 87). Після цього дослідження протягом наступних 40 років дискурсивний аналіз почав активно вивчатися в Англії, Франції та Америці. Наприкінці ХХ століття в сфері дослідження політичного дискурсу з'являються нові напрямки, які продовжують розвивати різні підходи до вивчення політичного дискурсу на основі дискурс-аналізу, наприклад, в англосаксонській та французькій лінгвістичних традиціях (Демкіна, 2021, с. 97).

Як вже було зазначено нами раніше, в європейських країнах дослідження політичного дискурсу почалося в 20-тих роках ХХ століття, а в Китаї лише в 80-тих роках ХХ століття. Основні та важливі дослідження в політичному дискурсі реалізовувалися німецькими, французькими та іншими європейськими дослідниками вже в середині ХХ століття. Багато вчених називають середину минулого століття часом лінгвістичного перевороту, який згодом почав називатися дискурсивним переворотом.

У радянській лінгвістиці дослідження політичного дискурсу проводилися в 30-40-их роках, коли вчені досліджували та виділяли ораторське мистецтво більшовиків. Згодом, в 50-80-тих роках дослідження базувалися в межах теорії і практики ораторського мистецтва, а також зустрічалося в працях стосовно агітацій та методів пропаганди. Згодом в ХХ столітті почався новий етап в розвитку дослідження політичного дискурсу. В цей час в Радянському Союзі починається активне дослідження тоталітарної мови та мови діючий політичних лідерів (Дудек, 2012, с.70).

Основні дослідження в області дискурсу китайських вчених базувалися на певних теоретичних та аналітичних засадах їх закордонних колег. Однак, не дивлячись на цей факт, деякі китайські лінгвісти вважають, що вивчення дискурсу в їх країні почалося набагато раніше з вивчення певних конфуціанських текстів (训诂学 xùngǔxué), літератури (文学 wénxué), етимології знаків (词源学 cíyuánxué), діалектології (方言学 fāngyánxué) та фонетики (音韵学 yīnyùnxué). Цей напрям вивчення “традиційної” китайської дискурсології називають *старою китайською*

філологією 小学 *xiǎoxué* . Ця наука включала в собі той комплекс дисциплін, який зараз називають філологічними науками (Нагібіна, 2019, с. 25).

Дослідження лінгвокультурних особливостей політичних текстів полягає в аналізі так званого феномену культури нації, до якої відноситься політичний дискурс, аналіз менталітету, мовної та дискурсивної діяльності автора дискурсу. Вивчення цих особливостей в китайській мові полягає в дослідженні особливостей китайської культури, філософії та китайських традицій на прикладі текстів політичного китайського дискурсу. Китайські дослідники активно вивчають та досліджують ці особливості політичних текстів, оскільки саме завдяки дослідженню та аналізу лінгвокультурних особливостей тексту вдається чітко та зрозуміло проаналізувати тексти китайських політичних промов, дослідити особливості використання певних лексичних одиниць в промовах конкретних політичних лідерів. Китайська політична мова – досить метафорична, тому дослідження цієї лінгвокультурної особливості займає особливе місце в дослідженні політичного дискурсу.

Дослідження соціокультурних особливостей політичного дискурсу в китайській мові також має досить традиційне та характерне для китайської культури підґрунтя. Для китайської нації традиції та звичаї – це певний вид поведінки та виховання, які зберігаються роками в китайській культурі. Основним правилом китайської культури – є культ поваги до старших та до своїх предків (Бійгелдієва, 2011, с. 77). Ці всі традиційні погляди на життя в китайській культурі також транслюються на політичну мову. Політичні діячі задля того, щоб бути ближчими та зрозумілішими для китайської аудиторії, часто користуються концепціями, принципами та ідеологіями предків китайської нації, які для кожного китайця є дуже важливими та цінними. Наприклад, китайські політичні діячі часто звертаються до конфуціанських канонів, до вчення даосизму та ін.

Дослідження міжкультурних особливостей політичних текстів також є досить актуальним та важливим питанням сьогодення. В своїх промовах китайські політичні діячі часто користуються такими стилістичними засобами, які є зрозумілими лише для китайського народу. Внаслідок цього в китайському

мовознавстві активно проводяться дослідження так званої “особливої китайської лексики 中国特色词汇 *zhōngguó tèshè cíhuì*”, до якої відноситься традиційна політична китайська мова та політично новоутворення, які утворюються відповідно до традицій мови та китайської культури (Демідова, 2018, с.109).

2.2. Напрями дослідження лінгвокультурних, соціокультурних та міжкультурних особливостей політичного дискурсу.

Як ми вже зазначали раніше, політичний дискурс є міждисциплінарним явищем, внаслідок цього в сучасному дослідженні політичного дискурсу ми можемо виділити такі напрями:

- 1) Філологічний (тобто дослідження тексту, аналізуючи його «фон», а саме політичні та ідеологічні концепції, якими керується політик);
- 2) Соціо-психолінгвістичний (дослідження прихованих чи наявних цілей автора політичного дискурсу);
- 3) Індивідуально-герменевтичний (дослідження особистісних сенсів автора за певних обставин);
- 4) Політологічний (дослідження політологічної інтерпретації, на основі якої робляться висновки політологічного характеру) (Дем'янков, 2002, с. 34).

Російський лінгвіст М.В. Гаврілова (2017) у своїх дослідженнях виділяє такі напрями вивчення мови політиків: дослідження мовленнєвих дій з точки зору риторики, дискурсивного аналізу, лінгвокультурології, семіотики, комунікативної лінгвістики та ін. (с. 57).

Залежно від того, який аспект політичного дискурсу дослідник вивчає, виділяють наступні напрями дослідження політичного дискурсу:

1. Дослідження мовних, текстових та дискурсивних елементів.

Мовні елементи досліджуються через лексичні та фразеологічні зміни, які відбуваються внаслідок державних змін. Мова і політика тісно пов'язані між собою, це пояснюється тим, що політичні реалії відображаються та моделюються в мовах. В будь-якому суспільстві політичні та соціальні зміни є наслідок мовних змін.

Влада встановлює нові відносини між людьми та оформлює її мовою (Лобанова, 2014, с. 66). Дослідники вивчають певні жанрові та стилістичні особливості на прикладах певного елемента тексту.

2. Дослідження історичних закономірностей політичної комунікації, особливостей промови конкретних політичних діячів, взаємозв'язку між політичною позицією та мовних засобі вираження.

3. Дослідження медійного політичного дискурсу, тобто текстів, створених журналістами та текстів, які розповсюджуються завдяки ЗМІ, телебаченню, радіо, Інтернету (Ветюков, 2016, с. 11).

Інший дослідник Н.Т. Басирова (2009) вважає, що дослідження політичного дискурсу слід робити з наступних позицій :

- 1) індивідуально-герменевтична позиція, завдяки якій визначаються суб'єктивні сенси автора дискурсу за певних обставин;
- 2) соціолінгвістична та психолінгвістична позиція, за допомогою якої здійснюються оцінки ефективності досягнення конкретних цілей політика;
- 3) фізіологічна позиція, яка дозволяє проводити дослідження політичного дискурсу, як і будь-якого іншого тексту, але з використанням політико-ідеологічного фону (с.149).

Наше дослідження ми проводимо використовуючи філологічний та соціо-психолінгвістичний, а також політологічний напрями.

2.3. Методика дослідження сучасної політичної промови.

Як і питання функцій політичного дискурсу, методи дослідження цього явища також суттєво відрізняються в різних лінгвістів та мовознавців.

При дослідженні політичного дискурсу російський мовознавець Е.В. Будаєв (2006) традиційно виділяє чотири методологічних рівня : онтологічний, аксіологічний, гносеолого-квантитативний та міждисциплінарний, які пов'язані між собою та можуть один одного замінити, але основним методом вважається онтологічний (с. 56). Поняття онтології більше стосується комп'ютерної сфери, а в

лінгвістиці це поняття зустрічається не так часто. Однак, якщо ми говоримо про онтологію через призму мови, це поняття означає розкриття сутності (в нашому випадку політичного дискурсу) через аналіз мовного буття (Бондаренко, 2009, с.15).

Французький лінгвіст Ж. Фоконьє (2009) вважав, що дискурс-аналіз дає більш якісне дослідження політичного дискурсу, ніж традиційні лінгвістичні методи дослідження. Він говорив, що такі методи як дискурс-аналіз, когнітивний метод та риторичні методи дослідження взаємопов'язані між собою, а також доповнюють один одного. Риторичні методи дослідження допомагають вивчити способи впливу політиків на адреса через їхні виступи. Когнітивний метод аналізу політичного дискурсу моделює процес реалізації діяльності політика, який сприяє рішення його майбутніх цілей та передбачає його наступний крок (с.147-160).

Одним із методів дослідження політичного дискурсу є дискурс-аналіз. Дискурс-аналіз – це комплексний аналіз всіх видів вмісту та реконструкція всіх видів контексту цього вмісту. Е.І. Шейгал (2000) поділяє дискурс-аналіз на два напрямки – це дескриптивний та критичний напрям (с.45). Одним з напрямків дискурс-аналізу є дескриптивний аналіз. Дескриптивний підхід не є конкретним особливим напрямком в політичній мові, а цей підхід включає в собі набір певних методів якісного та кількісного аналізу, до якого звертаються всі інші підходи. Цей метод прагне описати та пояснити реальність через різні правила та стратегії інтерпретації дискурсу. Формально такий аналіз позбавлений ідеологічної складової, ключову роль в ньому грає особистість дослідника, тому співвідношення аналізу та інтерпретації залежить від поставлених задач та методів, які використовуються (Т.А. ван Дейк, 1985, с. 9-10). Цей метод пов'язується з вивченням мовної поведінки політика, тобто вивчення стилістичних засобів мовлення, які характерні для конкретного політичного діяча.

Дискурсивний аналіз, який вже став ефективним методом дослідження політичного дискурсу, з кожним роком вдосконалюється та знаходить нові форми, серед яких особливо виділяється критичний аналіз. Основоположником цього напрямку вважається британських науковець Н. Феркло. Також прихильниками цього методу дослідження політичного дискурсу є такі відомі лінгвісти як Р. Водак

та Т. ван Дейк. Завдяки цьому методу дослідження можна виділити початкові відношення народу та влади, які стають причиною соціальних та політичних проблем (Водак, 1997, с. 27).

Отже, другим напрямком дискурс-аналізу є критичний аналіз. Цей метод дослідження тісно пов'язаний з лінгвістикою та політологією і полягає в аналізі змістовної частини політичних текстів. Критичний підхід націлений на критичне вивчення прийомів, якими може користуватися політичний діяч задля досягнення поставленої цілі в певній соціальній групі. Різниця між цими методами полягає в тому, що в межах дескриптивного підходу дослідник залишається незалежним експертом, тоді як для критичного аналізу характерне те, що дослідник відкрито займає сторону соціальних груп, тобто адресатів, на який направлений політичний дискурс. Дескриптивний аналіз вивчає текст, його зміст, а також мовленнєві засоби та методи, які використовуються в політичній сфері, а критичний аналіз намагається знайти коріння соціальної нерівності в мові (Шейгал, 2003, с.9). Завдяки використанню цього методу дискурс-аналіза в нас є змога визначити приховані інтереси політика, його ідеологічну концепцію та тактику, прийоми маніпулювання та впливу на аудиторію. Все частіше в критичному дискурс-аналізі розглядається поняття інтертекстуальність. З точки зору критичного дискурс-аналізу, інтертекстуальні зв'язки між текстами дають змогу виявити принципи для поглибленого аналізу дискурсу моменти та є основою для відповідей на питання, які виникають під час дослідження. В загальному інтертекстуальність відноситься до взаємозв'язку та трансформації текстів, значень, предметів, соціально-історичних реалій та типів ідентичності (Лі Юпін, 2012, с.46).

Когнітивний метод досліджування політичного дискурсу також з'являвся в роботах французького філософа М. Фуко (1969). Він писав, що дослідженні, які були проведені завдяки цьому методі показали в політичному дискурсі зв'язок між владою та народом, засоби впливу влади на народ, розуміння народу політиків (с. 141). З точки зору цього методу дослідження, мова розглядається не як засіб отримання та передачі інформації, а як структура, яка обробляє певну отриману інформацію та дає можливість для систематизації великої кількості знань задля

побудови характерної для кожної нації мовної картини світу. Ці процеси відбуваються мимоволі та непомітно, внаслідок природного, побутового пізнання світу, а також вони фіксуються в мові на геть різних рівнях (Кубрякова, 1997, с.14).

Основна думка стосовно когнітивного методу досліджування політичного дискурсу полягає в тому, що когнітивний метод базується на існуванні тісного зв'язку між мовою, сприйняттям, пам'яттю, діями, які показують сутність людини. Лінгвокогнітивний метод аналізу політичного дискурсу вивчає походження, появу політичних образів в лінгвістичних структурах, характерні для певних груп суспільства. Завдяки цьому методу вдається моделювати судження, цінності, уявлення конкретних соціальних груп стосовно їхнього бачення політичної ситуації в світі та країні.

Е.І. Шейгал (2003) вважає, що когнітивний метод дослідження дозволяє перейти від опису одиниць та структур до моделювання структур свідомості учасників політичної комунікації. Моделювання когнітивної бази політичного дискурсу утворюється внаслідок аналізу поняття цього дискурсу, метафоричних моделей та стереотипів, які є основою політичних переконань. Також в межах цього методу досліджується взаємозв'язок мови та ідеології (с.10).

Третім напрямом дослідження політичного дискурсу вважається риторичний підхід. Ще за 300 років до нашої ери Арістотель згадував в своїх творах це поняття та визначав його як : спосіб надання аргументів в спорі (Тахо-Годі, 1978, с.47). З того часу було проведено багато досліджень завдяки цьому методу і на даний час вчені мають чітку та досконалу характеристику цього метода дослідження. Риторичний підхід в вивченні політичного дискурсу полягає в аналізі прийомів та аргументів в політичних текстах, які відволікають увагу аудиторії від реального життя та агітують за програму конкретної політичної партії (Демкіна, 2021, с.93). Першим, хто почав активно та досконало досліджувати цей метод був М. Осборн в 60-тих роках ХХ століття. Його робота вважається відправною точкою в вивченні універсальних метафор (тобто метафор, які пов'язані з сім'єю, здоров'ям, дітьми, будинком та ін.) в риторичному напрямку політичної лінгвістики. Спочатку риторичний метод дослідження використовувався для аналізу троп. Згодом, після

опублікування роботи Майкла Осборна, дослідники почали активно використовувати цей метод для дослідження риторичного напрямку лінгвістики.

Риторичні підходи до політичного дискурсу розкривають сутність інформації, яка прихована в політичних текстах для електорату, способи впливу на свідомість адресатів, нав'язування цінностей та поглядів своєї політичної партії, які необхідні для викладу політичної позиції та діяльності. Риторичний метод дає оцінку теми виступу політика, його відношення до самої теми, рівень контакту з аудиторією, а також аналізує засоби впливу, ціллю яких є помінати та вплинути на думку та погляду електорату, їх цінності, які пов'язанні з такими поняттями як свобода, справедливість, правила та норми життя (Демкіна, 2021, с.95). Цей метод дослідження користувався великим попитом на кінці ХХ століття. Більшість вчених саме завдяки риторичному методу аналізувати політичний дискурс, але вже після 90-тих років ХХ століття його почав витісняти метод когнітивного аналізу.

Окрім цих загальновідомих методів дослідження, які підтримують більшість вчених в сфері дослідження політичного дискурсу, лінгвіст Б.М. Шакова (2013) окрім основних методів виділяє ще такі:

1) Вузкий підхід (до цього підходу відноситься аналіз політичних текстів конкретних політичних діячів) та широкий підхід (аналіз будь-яких текстів політичного дискурсу);

2) Польовий підхід (в цьому випадку об'єктами дослідження є стенограми, публічні виступи, інтерв'ю політичних діячів, а також політичні тексти, які формуються в медіа-просторі);

3) Порівняльний підхід (завдяки цьому підходу вивчається загальні та власні національні характеристики в політичній діяльності як особливості менталітету та політичну культуру) (с. 195-197).

На відміну від всіх думок проаналізованих нами вчених стосовно методів дослідження політичного дискурсу, дослідник Ши Сю (2012) має альтернативну думку та підтримує ідею того, що не існує універсальних методів дослідження через культурні відмінності між дискурсами (с.70). Ця думка також є досить важливою в вивченні методології політичного дискурсу, оскільки насправді

політичний дискурс кожної країни має характерні та суттєві відмінності і до кожного політичного дискурсу потрібно знайти правильний та особливий метод дослідження.

В нашому дослідженні ми використовували всі вищеперелічені методи дослідження політичної промови, окрім методу риторичних підходів.

Висновки до розділу 2

Перші дослідження в сфері політичного дискурсу проводилися ще в 20-тих роках ХХ століття. Згодом в 30-40-их роках англійські, французькі та американські лінгвісти почали активно вивчати та досліджувати це поняття. В китайській мові дослідження політичного дискурсу почалося досить недавно. Ці дослідження проводилися на прикладі робіт закордонних колег китайських лінгвістів.

Основними напрямками нашого дослідження китайського політичного дискурсу є філологічний напрям, соціо-лінгвістичний напрям, політологічний напрям та індивідуально-герменевтичний напрям.

Кожна нація має свої характерні та особливі символи. Що стосується китайської нації, в неї є ряд характерних лінгвокультурних, соціокультурних та міжкультурних особливостей. Основною відмінністю китайського політичного дискурсу від інших дискурсів є використання великої кількості характерних стилістичних засобів. Соціокультурною особливістю китайського політичного дискурсу є звернення до концепцій та ідеологій, які належать відомим та важливим для китайської нації предкам. Наприклад, сюди відносяться конфуціанські ідеології, ідеологія даосизму та ін. Також китайські політичні лідери в своїх виступах звертаються до промов інших політичних китайських політичних діячів, які стали важливими та фундаментальними людьми в становленні сучасного Китаю. Міжкультурною особливістю китайського політичного дискурсу є так звана “особлива китайська лексика”, до якої відносяться вислови та поняття традиційною китайською мовою, а також звернення політичних діячів до культури предків Китаю. З точки зору розуміння цих соціокультурних особливостей, навіть для

багатьох китайців вони є незнайомими та незрозумілими, оскільки більшість китайців не володіє досконалим знанням традиційної китайської мови.

Основними методами дослідження політичного дискурсу, які зустрічаються в більшості наукових праць є метод дискурс-аналізу, куди відноситься дескриптивний та критичний дискурс-аналіз, когнітивний метод дослідження та метод риторичних підходів. Метод риторичних підходів є найстарішим методом дослідження, оскільки ще Арістотель використовував цей метод для дослідження текстів, однак з середини минулого століття на заміну цьому методу прийшли метод дискурс-аналізу та когнітивний метод дослідження, якими зараз користуються в переважній більшості вчені. В нашому дослідження ми використовували метод дискурс-аналізу та когнітивний метод.

РОЗДІЛ 3

ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ, СОЦІОКУЛЬТУРНІ ТА МІЖКУЛЬТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОМОВ СІ ЦЗІНЬПІНА ТА ДЕНА СЯОПІНА

Для аналізу лінгвокультурних, соціокультурних та міжкультурних особливостей промов ми обрали промови двох історичних постатей у Китаї. Китайський політичний дискурс характеризується використанням великої кількості стилістичних засобів задля забарвлення політичної промови лідера. На прикладі промов Дена Сяопіна та Сі Цзіньпіна ми будемо досліджувати саме лінгвокультурні, соціокультурні та міжкультурні особливості китайського політичного дискурсу.

У даний час політична комунікація Заходу та Сходу має певні спільні риси, наприклад, використання великої кількості метафор характерне як для європейських політичних діячів, так і для азійських. Одна особливістю китайського політичного дискурсу є саме метафорична своєрідність (Ван Доншуо, 2011, с. 56). Китайська культура має вагомий вплив на політичний дискурс, закріплюючи в ньому певні традиційні вислови та повір'я.

Ден Сяопін – колишній китайський політичний та партійний діяч, який залишив після себе вагомий слід в історії Китаю. Його "промова 18 серпня" до цього часу цитується та береться за приклад в багатьох політичних текстах, хоча від того часу пройшло вже більше сорока років. Для Китаю Ден Сяопін був дуже важливою людиною, оскільки він налагоджував стосунки Китаю з Заходом. Коли він прийшов до влади, в країні почалися значні зміни в кращу сторону, новий етап розвитку, який забезпечив Китаю економічний підйом та непоганий авторитет на світовій арені. Політологи навіть називали його "архітектором Нового Китаю".

Сі Цзіньпін – це діючий генеральний секретар ЦК Комуністичної партії Китаю з 2012 року, а також голова КНР з 2013 року. Не дивлячись на те, що в китайській культурі ця постать з'явилась відносно недавно, досягнення та любов до Сі Цзіньпіна зі сторони китайського народу є безумовною. Особливістю політичного дискурсу Сі Цзіньпіна є те, що його промови характеризуються

незвичним новаторством, але в той самий час зберігають простоту зрозумілу народів.

3.1. Лінгвокультурні особливості в промовах Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна

Як ми вже визначили в першому розділі нашого дослідження, лінгвокультурні особливості політичного дискурсу полягають у використанні певних історичних, культурних ідеологій, які характерні для конкретної нації, а також розуміння менталітету цієї нації. Ще однією з важливих лінгвокультурних особливостей політичного дискурсу є портрет політика, тобто його особливий стиль, характерні стилістичні засоби, які він використовує і т.д.

Розпочнемо наш аналіз із промови Сі Цзіньпіна на церемонії відкриття Другої Глобальної конференції Організації Об'єднаних Націй. Ця промова має назву:

与世界相交 与时代相通 在可持续发展道路上阔步前行

yǔ shìjiè xiàngjiāo yǔ shídài xiāngtōng zài kě chíxù fāzhǎn dàolù shàng kuòbù qián xíng

Об'єднуйтеся зі світом, рухайтесь з часом та крокуйте вперед шляхом сталого розвитку.

В цьому вислові є досить характерні для Сі Цзіньпіна мовні звороти, а саме – 与世界相交 *yǔ shìjiè xiàngjiāo* – об'єднуйтеся зі світом та 与时代相通 *yǔ shídài xiāngtōng* – рухайтесь з часом. Оскільки Сі Цзіньпін є безсумнівним новатором в історії китайської економіки, однією з його головним цілей було налагодити зв'язок Китаю зі світом, саме тому в його промовах часто фігурують такі вислови.

在历史前进的逻辑中前进、在时代发展的潮流中发展。

Zài lìshǐ qiánjìn de luójí zhōng qiánjìn, zài shídài fāzhǎn de cháoliú zhōng fāzhǎn.

Випереджаємо логіку історичного просування та дотримуємось тенденції розвитку часу.

В іншій промові Сі Цзіньпіна ми також бачимо звернення до поняття "часу". В даному випадку йдеться мова про розвиток часу, а в попередньому вислові мова

йшлася про рух із часом. Сі Цзіньпінь часто звертається до поняття "часу", оскільки він прагне в своїй ідеології йти в ногу з часом та не відставати від інших провідних країн світу.

На відміну від попередніх представників КНР, Сі Цзіньпінь менше використовує певні ідеологічні кліше. Суть його політики полягає не в подальшому розвитку соціалістичного режиму в Китаї, а в "китайській мрії 中国梦 *zhōngguó mèng*", яка будується на колективних цінностях та на інтересах всієї держави.

每个人都有理想和追求，都有自己的梦想。现在，大家都在讨论中国梦，以为，实现中华民族伟大复兴，就是中华民族近代以来最伟大的梦想。

Měi gè rén dōu yǒu lǐ xiǎng hé zhuī qiú, dōu yǒu zì jǐ de mèng xiǎng. Xiànzài, dàjiā dōu zài tāolùn zhōngguó mèng, yǐ wéi, shí xiàn zhōnghuá mínzú wěidà fùxīng, jiùshì zhōnghuá mínzú jìndài yǐ lái zuì wěidà de mèng xiǎng.

У кожного є ідеали та прагнення. У кожного є свої мрії. Всі обговорюють "китайську мрію" та вірять, що досягнення великого відновлення китайської нації – це найбільша мрія сучасної китайської нації.

正是从这时起，中国梦成为全党全社会乃至全世界高度关注的一个重要思想概念。

Zhèng shì cóng zhè shí qǐ, zhōngguó mèng chéngwéi quán dǎng quán shèhuì nǎizhèi quán shìjiè gāodù guānzhù de yīgè zhòngyào sīxiǎng gàiniàn.

Саме з цього часу "китайська мрія" стала важливою ідеологічною концепцією, якій приділяють пильну увагу вся партія, все суспільство і весь світ.

这个梦想，凝聚了几代中国人的夙愿，体现了中华民族和中国人民的整体利益，是每一个中华儿女的共同期盼。

Zhègè mèng xiǎng, níngjùle jǐ dài zhōngguó rén de sùyuàn, tǐxiànlè zhōnghuá mínzú hé zhōngguó rénmín de zhěngtǐ lìyì, shì měi yīgè zhōnghuá érnǚ de gòngtóng qī pàn.

Ця мрія втілює в собі бажання кількох поколінь китайців, відображає загальні інтереси китайської нації та всього китайського народу і є спільними очікуваннями майбутніх китайських дітей.

历史告诉我们，每个人的前途命运都与国家和民族的前途命运紧密相连。国家好、民族好，大家才会好。

Lìshǐ gào sù wǒmen, měi gè rén de qiántú mìngyùn dōu yǔ guójiā hé mínzú de qiántú mìngyùn jīnmì xiānglián. Guójiā hǎo, mínzú hǎo, dàjiā cái huì hǎo.

Історія говорить нам, що майбутнє та доля кожного тісно пов'язані з майбутнім та долею всієї країни. Якщо все добре з країною та нацією, то всім буде добре.

У цих цитатах із промови Сі Цзіньпіна ми можемо побачити лінгвокультурний термін "китайська мрія". Також в частині цієї промови Сі Цзіньпін звертається до історії Китаю, до того, що доля кожного китайця залежить від долі їхньої країни. Це характерний вислів для китайської культури.

Сі Цзіньпін також часто звертається в своїх промовах до висловів, пов'язаних з такими словами: суспільство 社会 *shèhuì*, соціалізм 社会主义 *shèhuì zhǔyì*, нація 民族 *mínzú* та національність 民族性 *mínzú xìng*.

坚持中国特色社会主义教育发展道路培养德智体美劳全面发展的社会主义建设者和接班人。

Jiānchí zhōngguó tè sè shèhuì zhǔyì jiàoyù fāzhǎn dàolù péiyǎng dézhì tǐ měi láo quánmiàn fāzhǎn de shèhuì zhǔyì jiànshè zhě hé jiēbān rén.

Необхідно дотримуватись шляху на розвиток соціалістичної освіти з китайською специфікою.

В цій цитаті Сі Цзіньпін використав вислів соціалістичне будівництво 社会主义建设 *shèhuì zhǔyì jiànshè*, який є також характерним для його промов, оскільки однією із концепцій його політичної діяльності є соціалістичне будівництво.

我们的民族是伟大的民族。在五千多年的文明发展历程中，中华民族为人类文明进步作出了不可磨灭的贡献。

Wǒmen de mínzú shì wěidà de mínzú. Zài wǔqiān duō nián de wénmíng fāzhǎn lìchéng zhōng, zhōnghuá mínzú wéi rénlèi wénmíng jìnbù zuòchū liǎo bùkě mómiè de gòngxiàn.

Наш народ – великий народ. Протягом більш ніж 5000 років цивілізованого розвитку китайська нація зробила вагомий внесок в прогрес людської цивілізації.

У цій цитаті Сі Цзіньпіна зображені конкретні лінгвокультурні особливості, оскільки цей політичний дискурс напряму стосується китайської нації.

Ще однією важливою лінгвокультурною особливістю промов Сі Цзіньпіна є те, що кожний свій виступ він починає з вітальних слів до всіх присутніх. Особливістю є те, що він звертається від конкретного до загального, тобто спочатку звертається до конкретних особистостей, а потім у загальному до всіх присутніх на його виступі або до всіх слухачів його виступу. В деяких своїх виступах Сі Цзіньпін кілька разів звертається до слухачів, аби сконцентрувати їхню увагу на своєму виступі та зацікавити до повістки дня.

尊敬的各位国家元首，政府首脑，各位国际组织负责人，女士们，先生们，朋友们。

Zūnjìng de gèwèi guójiā yuánshǒu, zhèngfǔ shǒunǎo, gèwèi guójì zǔzhī fùzérén, nǚshìmen, xiānshēngmen, péngyǒumen

Шановні лідери країн, голови держав, представники міжнародних організацій, пані та панове, друзі.

Отже, проаналізувавши кілька промов Сі Цзіньпіна, ми можемо дійти до висновку, що в них досить часто зустрічаються лінгвокультурні особливості, які полягають в зверненні політика до історії Китаю, до культури Китаю, а також його особливий політичний стиль (наприклад, протягом промови кілька разів повторювати звернення до всіх учасників політичного дискурсу).

Одним з відомих в усьому світі висловлювань Дена Сяопіна, як не дивно, є його висловлювання про котів :

不管白猫黑猫，抓住老鼠就是好猫。

bùguǎn bái māo hēi māo, zhuā zhù lǎoshǔ jiùshì hǎo māo

Не важливо чи біла кішка, чи чорна кішка, якщо вона ловить мишей – це хороша кішка.

Політична мовна картина Дена Сяопіна характеризується використанням великої кількості різних стилістичних прийомів. Він також любить використовувати соціокультурні особливості політичного дискурсу, такі як метафори, уособлення, порівняння, прислів'я та ін., однак важливе місце в його промовах займають саме лінгвокультурні особливості. Він часто в своїх промовах звертається до історичних політичних постатей важливих для Китаю, таких як Мао Цзедун.

毛主席的功绩是第一位的。

Máo zhǔxí de gōngjī shì dì yī wèi de.

Досягнення голови Мао знаходяться на першому місці.

没有毛主席，就没有新中国。

Méiyǒu máo zhǔxí, jiù méiyǒu xīn zhōngguó.

Без голови Мао не було б Нового Китаю.

毛主席不开长会，文章短而精，讲话也很精练。

Máo zhǔxí bù kāi zhǎng huì, wénzhāng duǎn ér jīng, jiǎnghuà yě hěn jīngliàn.

Голова Мао не проводить довгих зустрічей, його статті короткі та ефективні, промови також досить лаконічні.

毛主席没有做完的，继续做下去，毛主席做错了的，改正过来，毛主席没有来得及做的，做起来。

Máo zhǔxí méiyǒu zuò wán de, jìxù zuò xiàqù, máo zhǔxí zuò cuòle de, gǎizhèng guòlái, máo zhǔxí méiyǒu láidéji zuò de, zuò qǐlái.

Якщо Мао цього не доробив, продовжуйте ви робити це. Якщо голова Мао зробив це неправильно, виправте це. Якщо голова Мао не встиг це зробити, зробіть це.

Ден Сяопін був послідовником Мао Цзедуну, саме тому таке важливе місце в політичній ідеології Дена Сяопіна займає голова Мао.

Ще однією особливістю портрета Дена Сяопіна була його лаконічність. В офіційних перемовинах чи на інтерв'ю на питання журналістів він відповідав коротко, лаконічно, використовуючи лише два слова (ієрогліфи). Наприклад :

别人问他怎么度过最艰难的日子，他总是两个字——“忍耐”。

Biérén wèn tā zěnmē dùguò zuì jiānnán de rìzi, tā zǒng shì liǎng gè zì——“rěnnài”.

Коли хтось запитував в нього, як він провів найважчі дні, у відповідь завжди було одне слова – Терпіння.

毛泽东问他这些年是怎么过来的，他也说了两个字：“等待”。

Máo zédōng wèn tā zhèxiē nián shì zěnmē guòlái de, tā yě shuōle liǎng gè zì: “Děngdài”.

Коли Мао Цзедун запитав його, як він прожив ці всі роки, у відповідь були лише одне слово – Очікую.

Як і Сі Цзіньпін, Ден Сяопін у своїх промовах також часто торкається важливих питань для китайської нації, таких як побудова соціалізму, китайська специфіка та ін.

建设有中国特色社会主义是前无古人的事业，没有现成的经验可循。

Jiànshè yǒu zhòng guó tè sè shèhuì zhǔyì shì qiánwúgǔrén de shìyè, méiyǒu xiànchéng de jīngyàn kěxún

Побудова соціалізму з китайською специфікою – це безпрецедентне питання, в якому ще немає успішного досвіду.

Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна поєднують мрії про побудову соціалістичної країни з китайською специфікою. В їхніх промовах часто зустрічаються ці лінгвокультурні особливості.

Ден Сяопін був політиком, якому характерні досить чіткі та конкретні формулювання. Він був далекоглядним та близьким до народу політиком. В своїх промовах він рідше використовує стилістичні засоби, однак деколи вони зустрічаються. Його політичний дискурс був зрозумілим та легко запам'ятовувався суспільству, однак з чітко розпізнаваною китайською специфікою.

中国梦是在我们实现两个一百年奋斗目标的基础上，实现更高水平的现代化，使我国走在世界发达国家的前列，到这个时期，我们不但实现了中国梦，同时也会超越社会主义初级阶段。

Zhōngguó mèng shì zài wǒmen shíxiàn liǎng gè yībǎi nián fèndòu mùbiāo dì jīchǔ shàng, shíxiàn gèng gāo shuǐpíng de xiàndàihuà, shǐ wǒguó zǒu zài shìjiè fādá guójiā de qiánliè, dào zhège shíqí, wǒmen bùdàn shíxiànle zhōngguó mèng, tóngshí yě huì chāoyuè shèhuì zhǔyì chūjí jiēduàn.

"Китайська мрія" ґрунтується на реалізації наших 200-літніх цілей досягти вищого рівня модернізації, щоб наша країна знаходилася в одному ряду з провідними розвиненими країнами світу. До нашого часу ми не тільки реалізували "китайську мрію", але й перевершили першу частину соціалізму. Концепт "китайської мрії", згаданий нами при аналізі промов Сі Цзіньпіна, насправді належить саме Дену Сяопіну. Неодноразово в своїх промовах він підіймає цю тему. Деякі лінгвісти навіть відносять вирази "китайська мрія", "з китайською специфікою", "побудова соціалістичної країни" та ін. до характеристики мовного портрету Дена Сяопіна, оскільки він перший почав вживати ці терміни та активно висвітлював свою ідеологію, напряду пов'язану з цими термінами.

Ще однією лінгвокультурною особливістю політичного дискурсу в промовах Дена Сяопіна є його гумор. Не дивлячись на його важке життя, він завжди все сприймав оптимістично та з гумором.

没有别的，就是乐观主义……如果天天发愁，日子怎么过？

Méiyǒu bié de, jiùshì lèguān zhǔyì……rúguǒ tiāntiān fāchóu, rìzi zěnmeguo?

Немає нічого іншого, окрім оптимізму... Якщо ти щодня будеш хвилюватися, як ти будеш жити?

就是老虎里头最大的东北虎也要管。

Jiùshì lǎohǔ lǐtōu zuìdà de dōngběi hǔ yě yào guǎn.

Навіть найбільший амурський тигр піддається дресируванню.

В даному випадку Ден Сяопін хотів показати, які в нього наміри і як він буде боротися зі злочинцями, використавши такий оптимістичний вислів.

Гумор – це важлива лінгвокультурна особливість Дена Сяопіна, яка характеризує його портрет. В багатьох ситуаціях Ден Сяопін був простою та близьким до людей політичним діячем.

В одному з інтерв'ю Дена Сяопіна його запитали: чи стикався він з труднощами під час його політичної діяльності? На що Ден Сяопін дотепно відповів :

是的，我也碰到困难，在台湾省，有一些人就表示反对。

Shì de, wǒ yě pèng dào kùnnán, zài táiwān shěng, yǒu yīxiē rén jiù biǎoshì fǎnduì.

Так, я також стикався з труднощами. У провінції Тайвань деякі люди не проголосували за мене.

Цим висловом Ден Сяопін підкреслив належність Тайваню до Китаю, хоча в той час і навіть дотепер між Тайванем та Китаєм була досить напружена та складна ситуація.

不坚持社会主义，不改革开放，不发展经济，不改善人民生活，只能是死路一条。

Bù jiānchí shèhuì zhǔyì, bù gǎigé kāifàng, bù fāzhǎn jīngjì, bù gǎishàn rénmín shēnghuó, zhǐ néng shì sǐlù yītiáo.

Якщо не дотримуватися соціалізму, політики реформ і відкритості, не розвивати економіку, не покращувати життя людей – нас чекає шлях в нікуди.

Ден Сяопін також підтримував політику соціалізму, він дуже часто в своїх промовах вживав це поняття, а також часто вживав поняття 改革开放 *gǎigé kāifàng* – політика реформ і відкритості – це програма економічних реформ, які націлені на створення соціалізму з китайською специфікою.

各项工作都要有助于建设有中国特色的社会主义，都要以是否有助于人民的富裕幸福，是否有助于国家的兴旺发达，作为衡量做得对或不对的标准。

Gè xiàng gōngzuò dōu yào yǒu zhù yú jiànshè yǒu zhòng guó tèsè de shèhuì zhǔyì, dōu yào yǐ shìfǒu yǒu zhù yú rénmín de fùyù xìngfú, shìfǒu yǒu zhù yú guójiā de xīngwàng fādá, zuòwéi héngliáng zuò dé duì huò bùduì de biāozhǔn.

Вся робота повинна сприяти побудові соціалізму з китайською специфікою, що посприє процвітання та щастю людей, процвітання розвитку країни та стане еталоном того, що є вірним, а що – невірним.

贫穷不是社会主义。致富光荣。

Pínqióng bùshì shèhuì zhǔyì. Zhìfù guāngróng.

Бідність – це не соціалізм. Бути багатим – це славно.

Окрім того, що Ден Сяопін був простим, близьким до людей та досить оптимістичним політичним лідером, в деяких промовах він міг висловитись досить різко. Наприклад,

没有话就把嘴巴一闭!

méiyǒu huà jiù bǎ zuǐbā yī bì

Закрий рот, якщо маєш слів!

要吵，你们出去吵!

Yào chǎo, nǐmen chūqù chǎo!

Якщо ти хочеш галасувати, виходь звідси і галасуй!

少说空话，多做工作，扎扎实实，埋头苦干。

Shǎo shuō kōnghuà, duō zuò gōngzuò, zhā zhāshí shí, máitóu kǔ gàn.

Менше пустих балачок, більше працювати, робити все як слідує, працювати не покладаючи рук.

Для його політики було характерним те, що він ніколи не боявся казати "ні". Особливістю було те, що не дивлячись на те, з ким він розмовляє, веде перемовини, якщо він не підтримує думку свого співрозмовника, він чітко та різко висловить це. Наприклад, після спілкування з американським послом, який невірною трактував слова Дена Сяопіна стосовно Тайваню, він досить різко відповів :

美国人想用这样的手法来骗人，怎么行?不行!这是政治问题。

Měiguó rén xiǎng yòng zhèyàng de shǒufǎ lái piàn rén, zěnmé xíng? Bùxíng! Zhè shì zhèngzhì wèntí.

Американці хочуть скористатися цим способом задля того, щоб обманути людей? Ні! Це внутрішньополітичне питання.

Проаналізувавши лінгвокультурні особливості в промовах Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна, ми дійшли до висновку, що ці політичні діячі в своїх промовах часто звертають до використання характерних лінгвокультурних засобів. В кожного з цих лідерів є конкретних портрет політика, який також є важливою лінгвокультурною особливістю.

3.2. Соціокультурні особливості в промовах Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна

До соціокультурних особливостей політичного дискурсу відноситься досить великий пласт стилістичних прийомів, які характерні для китайського політичного дискурсу, а саме: фразеологізми та фразеологічні звороти, метафори, жаргонна лексика, епітети, ченьюї, порівняння, уособлення, ідеологеми, важливі історичні постаті, безеквівалентна лексика, алюзія (звернення до літературних творів, в основному віршів, та до авторів цих творів), а також "особлива китайська лексика".

У своїх промовах Сі Цзіньпін часто використовує різні соціокультурні засоби. Маючи на меті, бути ближчим та зрозумілішим аудиторії, політичний лідер часто застосує традиційні китайські фразеологізми, метафори, ченьюї та інші стилістичні засоби.

У китайській мові фразеологія займає особливе місце. Стійкі фразеологічні вислови відображають національну культуру та традиції народу. В китайській культурі людина, яка вміє правильно та доречно вживати фразеологізми, вважається розумною людиною. Саме тому однією характерною особливістю китайського політичного дискурсу є використання фразеологізмів.

У вище згаданій нами промові Сі Цзіньпіна на церемонії відкриття Другої Глобальної конференції Організації Об'єднаних Націй було також застосовано ним багато фразеологізмів. Наприклад,

逆水行舟，不进则退。 我们要把握经济全球化发展大势，支持世界各国扩大开放，反对单边主义、保护主义，推动人类走向更加美好的未来。

Nìshuǐxíngzhōu, bù jìn zé tuì. Wǒmen yào bǎwò jīngjì quánqiú huà fāzhǎn dàshì, zhīchí shìjiè gèguó kuòdà kāifàng, fǎnduì dān biān zhǔyì, bǎohù zhǔyì, tuīdòng rénlèi zǒuxiàng gèngjiā měihǎo de wèilái

Варто пливучому проти течії човну зупинитися, як його віднесе назад. Ми повинні скористатися перевагами глобалізації економіки, підтримати розширення відкритості країн світу, виступити проти односторонності та підштовхнути людство до кращого майбутнього.

У даному прикладі Сі Цзіньпін скористався цим фразеологізмом задля мотивації народу, задля того, щоб його країна не зупинялась та продовжувала рухатись вперед та розвиватися.

“大道之行也，天下为公。” 在国际形势深刻复杂演变、发展问题依然严峻的当下，“一带一路”建设为沿线国家乃至整个世界创造了前所未有的历史机遇。

“Dàdào zhī xíng yě, tiānxià wéi gōng.” Zài guójì xíngshì shēnkè fùzá yǎnbiàn, fāzhǎn wèntí yīrán yánjùn dí dàng xià, “yīdài yīlù” jiànshè wéi yánxiàn guójiā nǎizhī zhěnggè shìjiè chuàngzàole qiánsuǒwèiyǒu de lìshǐ jīyù.

"Найбільший ідеал – творення світу, його поділяють воістину всі." В той час, коли міжнародна ситуація розвивається досить складно, а саме проблеми розвитку все ще залишаються актуальними, побудова ініціативи “Один пояс – один шлях” створила безпрецедентні історичні можливості для країн всього світу.

“生于忧患，死于安乐。”

Shēng yú yōuhuàn, sǐ yú ānlè.

"Біди та нещастя ведуть до життя, а веселощі та комфорт ведуть до смерті" або **"Пройшовши через біди, людина міцнішає та може жити, а веселощі та спокійне життя ведуть до смерті"**.

Ще однією характерною для китайського політичного дискурсу соціокультурною особливістю є так звані ченьюї 成语 *Chéngyǔ*. Дослівний переклад цього слова *ідіома*. Ченьюї – це стійкий фразеологічний вислів, який, зазвичай, складається з чотирьох ієрогліфів та побудований за нормами веньяню 文言 *Wényán*

– традиційної класичної китайської мови. Це є суттєвою особливістю китайського політичного дискурсу та дійсно вирізняє його поміж усіх інших.

Сі Цзіньпінь також дуже полюбляє в своїх промовах звертатися до цих традиційних китайських виразів.

仲夏时节的阿斯塔纳，云卷云舒，凉风习习，天气格外宜人。

Zhòngxià shíjié de ā sī tǎ nà, yún juǎn yún shū, liáng fēng xíxí, tiānqì géwài yírén.

В Астані в середині літа хмаринки тікають, дує прохолодний вітерець – погода особливо приємна.

У даному випадку голова держави використав два ченьюй, це -云卷云舒 *yún juǎn yún shū* та 凉风习习 *liáng fēng xíxí*, які вдало та доречно описали погоду.

Ці фразеологічні звороти часто використовують задля лаконічності думки. Політичні діячі вважають, що краще використати короткий ченьюй, який складається всього з 4 слів та таким чином передати свою думку.

哈萨克斯坦是“丝绸之路经济带”倡议诞生之地，中哈在“一带一路”框架下的合作更是“一马当先”。

Hāsàkè sītǎn shì “sīchóu zhī lù jīngjì dài” chàngyì dànshēng zhī dì, zhōng hā zài “yīdài yīlù” kuàngjià xià de hézuò gèng shì “yīmǎdāngxiān”

Казахстан є місцем, де зародилася ідея "Один пояс, один шлях", а китайсько-казахстанські відносини в рамках "Один пояс, один шлях" – добре розвинені.

У даному випадку Сі Цзіньпінь використав ченьюй 一马当先 *yī mǎ dāng xiān*, що дослівно перекладається як *вирватися вперед*, але в даному контексті стосовно відносин перекладається як *добре розвинені*.

商签长期睦邻友好合作条约未来 5 年实施纲要、打击“三股势力”未来 3 年合作纲要、贸易便利化协定等文件。

Shāng qiān chángqí mùlín yǒuhǎo hézuò tiáoyuē wèilái 5 nián shíshī gāngyào, dǎjī “sāngǔ shìlì” wèilái 3 nián hézuò gāngyào, màoùyì biànlì huà xiédìng děng wénjiàn.

На цій зустрічі необхідно домовитися про підписання довгострокового договору про добросусідство, а саме про дружбу та співпрацю в найближчі п'ять

років, реалізувати боротьбу з тероризмом, екстремізмом та сепаратизмом в найближчі три роки, сформулювати угоди про спрощення торгівлі і т.д.

У наведеному прикладі був використаний ченьюй 三股势力 *sāngǔ shìlì*, який має перекладається як "три сили зла", але конкретно означає тероризм, екстремізм та сепаратизм.

全党全军全国各族人民要更加紧密地团结起来，不忘初心，牢记使命，继续把我们的人民共和国巩固好、发展好，继续为实现“两个一百年”奋斗目标、实现中华民族伟大复兴的中国梦而努力奋斗！

Quán dǎng quán jūn quánguó gè zú rénmin yào gèngjiā jǐnmì de tuánjié qǐlái, bù wàng chūxīn, láojiè shǐmìng, jìxù bǎ wǒmen de rénmin gònghéguó gǒnggù hǎo, fāzhǎn hǎo, jìxù wèi shíxiàn "liǎng gè yībǎi nián" fèndòu mùbiāo, shíxiàn zhōnghuá mínzú wěidà fùxīng de zhōngguó mèng ér nǚlì fèndòu!

Вся партія, вся армія, народи всіх етнічних груп країни повинні ще щільніше об'єднатись, не забувати свою початкову ціль, пам'ятати про свою місію, продовжувати консолідувати та розвивати нашу Народну Республіку та надалі прагнути до ідеї "двохсотліття" боротьби та реалізації "китайської мрії" про велике відродження китайської нації.

У наведеному виразі Сі Цзіньпінь використав цілих три ченьюя, це – 团结起来 *Tuánjié qǐlái*, що означає *зімкнуту ряди*, але в даному випадку мається на увазі щільно об'єднатись, 不忘初心 *bù wàng chūxīn*, що означає *залишатись вірним своїй початковій меті*, в даному випадку використовується саме в такому значенні, 牢记使命 *láojiè shǐmìng*, що означає *ні на хвилину не забувати про свої місію, або твердо пам'ятати свою ціль*.

任何以邻为壑的做法，任何单打独斗的思路，任何孤芳自赏的傲慢，都不符合时代潮流，也有悖人类进步。

Rènhe yǐlínwéihè de zuòfǎ, rènhe dāndǎ dú dòu de sīlù, rènhe gūfāngzìshǎng de àomàn, dōu bù fúhé shídài cháoliú, yěyǒu bèi rénlèi jìnbù.

Будь-які дії, направлені на те, щоб підставити свого сусіда, будь-які односторонні ідеї, будь-яка зверхня самовпевненість не відповідає тенденції часу, а також суперечить прогресу людства.

У даній цитаті був використаний ченьюй 以邻为壑 *Yǐlínwéihè*, який дослівно перекладається як *використовувати поле сусіда для відводу води*, тобто *вирішувати свої проблеми за рахунок сусіда*. Сі Цзіньпін в даному випадку хотів підкреслити те, що потрібно думати не тільки про себе, але й про свого ближнього, якщо ви бажаєте рухатися напрямком всесвітнього прогресу.

Сі Цзіньпін окрім ідіом та ченьюїв також часто використовує в своїх промовах приказки та прислів'я. В одній із його промов він сам це підтверджує :

正如我的朋友戴秉国国务委员所知，我特别喜爱中国谚语和成语。我曾经引用过“同舟共济”形容中美关系，对我来说这句成语是 2009 年以来我们参加双方对话以来的启迪。

Zhèngrú wǒ de péngyǒu dàibǐngguó guówù wěiyuán suǒ zhī, wǒ tèbié xǐ'ài zhōngguó yànyǔ hé chéngyǔ. Wǒ céngjīng yǐnyòngguò "tóngzhōugòngjì" xíngróng zhōng měi guānxì, duì wǒ lái shuō zhè jù chéngyǔ shì 2009 nián yǐlái wǒmen cānjiā shuāngfāng duìhuà yǐlái de qǐdī.

Як відомо моєму близькому другу, держсекретарю Дай Бінго, я особливо люблю китайські прислів'я та ідіоми. Якимось я вжив ідіому "рухатися в одному напрямку" для опису китайсько-американських відносин. Для мене ця ідіома є влучною, оскільки ми беремо участь у діалозі ще з 2009 року.

Наступна соціокультурна особливість політичного дискурсу, яка часто зустрічається в китайському політичному дискурсі – це його метафоричність. Китайські політичні лідери дуже часто в своїх доповідях використовують різні прийоми метафори задля стилістичного забарвлення тексту. Завдяки метафорам Сі Цзіньпін вкладає в певний вислів не лише конкретний факт, а й свою оцінку цього факту.

Часто промови Сі Цзіньпіна навіть у своїх назвах мають метафоричні вислови. Наприклад, одна з недавніх промов Сі Цзіньпіна на Китайській міжнародній імпорتنій виставці мала назву:

让开放的春风温暖世界。

Ràng kāifàng de chūnfēng wēnnuǎn shìjiè

Нехай весняний вітерець зігріє світ.

Ще один приклад назви промови Сі Цзіньпіна на робочій нараді ЦК КПК стосовно питань сільського господарства, в якому використана метафора :

小康不小康，关键看老乡。

Xiǎokāng bù xiǎokāng, guānjiàn kàn lǎoxiāng

Добробут чи неблагополуччя залежить від простого народу.

Наступні приклади вже власне з промов Сі Цзіньпіна.

加入世界贸易组织后，中国不断扩大开放，加剧了中国发展的快速涌入，也加剧了世界经济的源泉。

Jiārù shìjiè màoùyì zǔzhī hòu, zhōngguó bùduàn kuòdà kāifàng, jiājùle zhōngguó fāzhǎn de kuàisù yǒng rù, yě jiājùle shìjiè jīngjì de yuánquán.

Після вступу до Світової організації торгівлі Китай продовжує розширяє політику відкритості, посилюючи швидку хвилю розвитку Китаю, а також посилюючи джерело світової економіки.

У даному випадку Сі Цзіньпін користується виразами 澎湃春潮 *Péngpài chūn cháo* та 一池春水 *Yī chí chūnshuǐ*, які в додають вислову метафоричності, оскільки означають *швидка хвиля розвитку та джерело економіки*.

中国创造了经济快速发展和社会长期稳定“两大奇迹”，解决了困扰中华民族几千年的绝对贫困问题。

Zhōngguó chuàngzàole jīngjì kuàisù fāzhǎn hé shèhuì chángqí wěndìng “liǎng dà qíjī”, jiějuéle kùnrǎo zhōnghuá mínzú jǐ qiān nián de juéduì pínkùn wèntí

Китай створив “два великих дива”, одним з яких є швидкий економічний розвиток, а другим – вирішення проблеми абсолютної бідності, яка переслідувала китайську націю протягом тисячоліть.

На прикладі цієї цитати Сі Цзіньпінь використав вислів 两大奇迹 *liǎng dà qíjī* – два великих дива задля опису двох вирішених проблем китайської нації.

在联合国舞台上，中国实现了从旁观者到参与者再到引领者的巨大转变。

Zài liánhéguó wǔtái shàng, zhōngguó shíxiànle cóng pángguān zhě dào cānyù zhě zài dào yǐnlǐng zhě de jùdà zhuǎnbiàn.

На теренах ООН Китай досяг величезної трансформації від стороннього спостерігача до учасника-лідера.

В цій же промові, Сі Цзіньпінь використовує ще одну метафору стосовно трансформації Китаю. Наступний вислів в цій промові також є цілком метафоричним :

人类历史总是在起伏曲折中前进，没有任何力量能够阻挡历史车轮驶向光明的未来。

Rénlèi lìshǐ zǒng shì zài qǐfú qūzhé zhōng qiánjìn, méiyǒu rènhé lìliàng nénggòu zǔdǎng lìshǐ chēlún shǐ xiàng guāngmíng de wèilái.

Історія людства завжди зустрічається зі злетами та падіннями, однак жодна сила не може зупинити колесо історії, яке рухається до світлого майбутнього.

《复兴之路》这个展览，回顾了中华民族的昨天，展示了中华民族的今天，宣示了中华民族的明天，给人以深刻教育和启示。

“Fùxīng zhī lù” zhège zhǎnlǎn, huígùle zhōnghuá mínzú de zuótiān, zhǎnshìle zhōnghuá mínzú de jīntiān, xuānshìle zhōnghuá mínzú de míngtiān, jǐ rén yǐ shēnkè jiàoyù hé qǐshì.

Виставка "Шлях до відродження" виражає картину вчорашнього дня китайської нації, показує її стан на сьогоднішній день та передбачає її завтра, ця виставка дає нам багато повчального та багато думок для роздумів.

世界是丰富多彩的，多样性是人类文明的魅力所在，更是世界发展的活力和动力之源。非黑即白不是地球真实的颜色，对立对抗更不符合人类文明发展潮流。

Shìjiè shì fēngfù duōcǎi de, duōyàng xìng shì rénlèi wénmíng de mèilì suǒzài, gèng shì shìjiè fāzhǎn de huólì hé dònglì zhī yuán. Fēi hēi jí bái bu shì dìqiú zhēnshí de yánsè, duìlì duìkàng gèng bù fúhé rénlèi wénmíng fāzhǎn cháoliú.

Світ багатий та різноманітний, різноманітність – це чарівність людської цивілізації, це джерело життєвої сили, в тому числі сили для розвитку світу. Ні чорний, ні білий колір не є істинним кольором землі, а протиставлення не відповідає тенденції розвитку людської цивілізації.

У наведеному прикладі Сі Цзіньпінь використовує гарний метафоричний вислів 非黑即白不是地球真实的颜色 *Fēi hēi jí bái bu shì dìqiú zhēnshí de yánsè* ні чорний, ні білий колір не є істинним кольором землі задля підкреслення того, що в світі є важливою різноманітність, а не певна конкретна ідентичність.

Проаналізувавши ці цитати Сі Цзіньпіна, ми спостерігаємо наскільки часто та влучно китайський політичний лідер використовує метафору.

Одним із видів метафори є уособлення. Уособлення – це передача предмету невласиві для нього ознаки. Сі Цзіньпінь у своїх промовах полюбляє надавати Китаю людські ознаки, наприклад.

中国历来言必信、行必果。

Zhōngguó lìlái yán bì xìn, xíng bì guǒ.

Китай завжди вселяв повну довіру, яка завжди реалізовувалась на його поступках.

我们不需要拥有海洋，因为中国就是哈萨克斯坦的大海！

Wǒmen bù xūyào yǒngyǒu hǎiyáng, yīn wéi zhōngguó jiùshì hāsàkè sītǎn de dàhǎi!

Нам не потрібно володіти океаном, оскільки Китай – це море Казахстану.

В даному випадку Сі Цзіньпінь порівнює Китай з морем, це також можна вважати уособленням, оскільки ці ознаки невласиві Китаю, він не може бути морем.

Для Сі Цзіньпіна ще однією характерною особливістю політичного дискурсу є використання прийому алюзії, тобто звернення до літературних творів та авторів цих літературних творів. Сі Цзіньпінь дуже часто в своїх промовах використовує уривки з відомих китайських віршів.

В одній зі своїх доповідей він звертається до слів поета Ци Цзюе, якого також часто цитував інший політичний лідер Китаю Мао Цзедун :

我们的头脑要特别清醒、立场要特别坚定，牢牢把握正确斗争方向，做到在各种重大斗争考验面前‘不畏浮云遮望眼’‘乱云飞渡仍从容’。

Wǒmen de tóunǎo yào tèbié qīngxǐng, lìchǎng yào tèbié jiāndìng, láo láo bǎwò zhèngquè dòuzhēng fāngxiàng, zuò dào zài gè zhǒng zhòngdà dòuzhēng kǎoyàn miànqián 'bù wèi fúyún zhē wàng yǎn' 'luàn yún fēi dù réng cóngróng'.

Ми повинні бути особливо чіткими, міцно дотримуючись правильного шляху боротьби, та досягаючи того, щоб перед обличчям серйозних випробувань: “не страшно, що хмари застелять наш погляд” “спокійно пронесемось через буйні хмари”.

У даному випадку він використав дві цитати з віршу: ‘不畏浮云遮望眼’ ‘*Bù wèi fúyún zhē wàng yǎn*’ та ‘乱云飞渡仍从容’ ‘*luàn yún fēi dù réng cóngróng*’.

“暮色苍茫看劲松，乱云飞渡仍从容。天生一个仙人洞，无限风光在险峰”
“Mùsè cāngmáng kàn jìnsōng, luàn yún fēi dù réng cóngróng. Tiānshēng yīgè xiānrén dòng, wúxiàn fēngguāng zài xiǎnfēng.”

"В сутінках подивіться на величні сосни, буйні хмари залишаються спокійними. Природжена Печера Богів знаходиться на небезпечній вершині з неймовірними краєвидами."

Проаналізувавши соціокультурні особливості політичного дискурсу в промовах Сі Цзіньпіна, ми можемо дійти до висновку, що політичний лідер часто використовує в своїх промовах фразеологізми, ченьюї, метафори, персоніфікацію, а також використовує прийом алюзії задля того, щоб бути ближчим до свого народу та бути зрозумілим своєму народу.

Ден Сяопін був політиком, який також часто звертався до різних соціокультурних прийомів, оскільки в китайській культурі існує таке розуміння, що якщо політичний діяч досконало володіє різними мовленнєвими стилістичними засобами, значить він володіє світом.

У своїх промовах китайський політичний лідер часто використовує різні фразеологізми, в тому числі ченьюї. Існує інформація, що саме Ден Сяопін вперше почав використовувати в своїх промовах ченьюї задля підняття інтересу аудиторії до його слів. Ми хочемо почати наш аналіз з висловлюванням Дена Сяопіна на розширеній робочій конференції стосовно поліпшення рівня навчання в Китаї.

“大胆的试，大胆的闯”

Dàdǎn de shì, dàdǎn de chuǎng

Сміливо пробуйте, сміливо ризикуйте.

Цей фразеологізм, використаний Деном Сяопіном в одній з його промов, досить влучно характеризує його політику в цілому. Він був досить різким у своїх висловлюваннях та діях.

谁也不能安于落后，落后就不能生存。

Shéi yě bùnéng ān yú luòhòu, luòhòu jiù bùnéng shēngcún.

Ніхто не може відпочивати позаду, ніхто не може жити позаду.

У цьому вислові Ден Сяопін використав такий фразеологічний зворот задля підкреслення того, що вся нація повинна разом з ним та його партією йти вперед та не жити минулим.

在以后的“三反”、“五反”和大规模的经济建设中，工人中的党组织在全西南得以健全和巩固。

Zài yǐhòu de “sān fǎn”, “wǔ fǎn” hé dà guīmó de jīngjì jiànshè zhōng, gōng rén zhōng de dǎng zǔzhī zài quán xīnán déyǐ jiànquán hé gǒnggù.

В ході наступних "трьох фронтів", "чотирьох фронтів" та великомасштабного економічного будівництва партійна організація міцно зафіксувалась на південно-заході країни.

У даному випадку Ден Сяопін використав фразеологічні вислови “三反” *sān fǎn*, що означає боротьбу проти імпералізму, феодалізму, бюрократичного капіталу та “五反” *wǔ fǎn*, що означає боротьбу проти хабарництва, ухилення від сплати податків, розкрадання держмайна, недобросовісного виконання держ. підрядів та замовлень, розкрадання державної економічної інформації та

використання її з метою спекуляції. Окрім того, що ці вислови є фразеологічними, вони ще відносяться до “особливої китайської лексики”, яка немає еквівалентів в інших мовах та відноситься конкретно до культури китайської нації.

邓小平曾经把中国改革和现代化的过程描述为“摸着石头过河”。

Dèngxiǎopíng céngjīng bǎ zhōngguó gǎigé hé xiàndàihuà de guòchéng miáoshù wèi “mōzhe shítouguò hé”

Одного разу Ден Сяопін описав процес реформ і модернізації Китаю як людина, яка **завжди йде вперед методом спроб та помилок.**

У даному випадку Ден Сяопін скористався китайським фразеологізмом 摸着石头过河 *Mōzhe shítouguò hé*, який має значення *йти вперед методом спроб і помилок*, однак в дослівному перекладі означає *переходити річку, намагаючись кожний камінь.*

“遇水造桥”。

Yù shuǐ zào qiáo

Коли один берег річки заблокований, людина знаходить шлях до іншого берегу.

Цей фразеологізм, а точніше китайський традиційний ченьюй, використаний Деном Сяопіном на його офіційній зустрічі з Гіларі Клінтон, можна ще перекласти як *зустрівшись водні перепони, будувати мости.*

“有福同享有难同当”。

Yǒufú tóng xiǎngyǒu nán tóng dāng

Зустріти всі виклики разом.

Даний фразеологізм, використаний Деном Сяопіном в дослівному перекладі має значення *бути разом і в радості, і в горі*, але оскільки він був використаний в політичній промові, відповідно його значення сприймається в політичному контексті.

“任何一步实际行动将胜过千言万语”。

Rèn hé yībù shíjì xíngdòng jiāng shèngguò qiānyán wàn yǔ

Одна дія краще 1000 слів.

Ще одним відомим ченьюем, який полюбляв в своїх промовах використовувати Ден Сяопін є :

实事求是。

Shíshìqíúshì.

Шукайте правду в фактах.

Як і згадані вище характерні стилістичні засоби для Дена Сяопіна, цей ченьюй також підкреслю рішучість та різкість в своїх висловлюваннях політичного лідера Китаю.

У своїй промові "18 серпня", яка є до цих пір фундаментальною для політики Китаю, Ден Сяопін також часто звертався до фразеологізмів :

尤其是“8·18讲话”对权力过分集中的现象的剖析入木三分。

Yóuqí shì “8·18 jiǎnghuà” duì quánlì guòfēn jízhōng de xiànxàng de pōuxī rùmùsānfēn.

Зокрема, на першому місці в “промові 18 серпня” піднімається питання феномену **надмірної концентрації** влади.

У даному випадку вживається ченьюй 入木三分 *rùmùsānfēn*, який має значення *просочити дошку на глибину трьох феней і вживається в політичному контексті як надмірна концентрація.*

У своїх промовах Ден Сяопін також часто користувався такою соціокультурною особливістю політичного дискурсу як метафора, яку він використовував задля надання власної оцінки якомусь певному явищу чи події.

Вже згадана нами в попередньому розділі матефорична цитата Дена Сяопіна в свій час стала популярною та впізнаваною в усьому світі.

不管白猫黑猫，抓住老鼠就是好猫。

bùguǎn bái māo hēi māo, zhuā zhù lǎoshǔ jiùshì hǎo māo

Не важливо чи біла кішка, чи чорна кішка, якщо вона ловить мишей – це хороша кішка.

Також за допомогою метафори політичні діячі, в даному випадку Ден Сяопін, складні політичні процеси описує простими та зрозумілими словами для людей.

科学技术是第一生产力。

Kēxué jìshù shì dì yī shēngchǎnlì.

Наука та техніка – продуктивні сили №1.

Ден Сяопін у цій цитаті використовує прийом метафори задля надання суб'єктивної оцінки стосовно розвитку науки та техніки в Китаї.

相继回到祖国的怀抱,在保持原有社会制度、生活方式等不变的情况下,实现了持续的繁荣。

Xiāngjì huí dào zǔguó de huáibào, zài bǎochí yuán yǒu shèhuì zhìdù, shēnghuó fāngshì děng bù biàn de qíngkuàng xià, shíxiànle chíxù de fánróng.

Вони один за одним поверталися в обійми Батьківщини та досягли стійкого процвітання, зберігаючи споконвічний суспільний устрій та спосіб життя.

В даному випадку метафоричним цей вислів роблять слова “повертатися в обійми Батьківщини”.

我总是告诉我的同志们不要怕冒险,胆子还要再大些。如果前怕狼后怕虎,就走不了路。

Wǒ zǒng shì gàosù wǒ de tóngzhìmen bùyào pà mào fēngxiǎn, dǎn zǐ huán yào zài dà xiē. Rúguǒ qián pà láng hòupà hǔ, jiù zǒu bùliǎo lù.

Я завжди кажу своїм товаришам : “Не бійтеся ризикувати, будьте сміливіші. Якщо боятися вовка попереду, а тигра позаду, ти ніколи не дійдеш до кінця”.

Цей вислів Ден Сяопів неодноразово повторював в своїх промовах, оскільки його головною метою було спонукання людей до руху, щоб люди не боялися ризикувати та завжди йшли тільки вперед, не оглядаючись на помилки, які були вчинені в минулому.

只有全面建成小康社会之后,我们才能进一步建成富强民主文明和谐的社会主义现代化国家。

Zhǐyǒu quánmiàn jiànchéng xiǎokāng shèhuì zhīhòu, wǒmen cáinéng jìnyībù jiànchéng fùqiáng míngzhǔ wénmíng héxié de shèhuì zhǔyì xiàndàihuà guójiā.

Тільки побудувавши повне середньозаможне суспільство, ми зможемо побудувати процвітаючу, сильну, демократичну, цивілізовану, гармонійну, сучасну соціалістичну країну.

Ден Сяопін стосовно китайської держави ніколи не шкодував великої кількості метафор та епітетів. В даному випадку він характеризує майбутнє своєї країни, використовуючи епітети.

发展才是硬道理。

Fāzhǎn cái shì yìng dào lǐ.

Тільки у розвитку незаперечна істина.

Цей вислів характеризує в цілому політику Дена Сяопіна, оскільки його головною метою був розвиток китайської держави.

推行“一个国家两种制度”，谁也不好吞掉谁。

Tuīxíng “yí gè guó jiā liǎng zhǒng zhì dù”, shéi yě bù hǎo tūn diào shéi.

Дотримуючись концепції "Одна країна – два устрої", ви не поглините ні мене, ні я вас.

У даному вислові, використовуючи цю метафору, Ден Сяопін має на увазі, що концепція "Одна країна – два устрої" принесе користь всім учасникам. "Одна країна – два устрої" – це також один із термінів Дена Сяопіна, які був ним введений в китайську мову та став важливим та фундаментальним у китайській політичній системі.

我想成为世界公民。我是中国人民的儿子。我温柔地爱我的祖国和人民。

Wǒ xiǎng chéngwéi shìjiè gōngmín. Wǒ shì zhōngguó rénmin de érzi. Wǒ wēnróu de ài wǒ de zǔguó hé rénmin.

Я хочу стати громадянином світу. Я син китайського народу. Я вірно люблю свою Батьківщину і наших людей.

我就是乐观，天塌下来也不要紧。我是小个子，天塌下来有你们大个子顶着。

Bāochǎn dào hù gǎole jǐ qiān nián, bùshì yě méiyǒu jiějué chīfàn wèntí ma? Wǒmen wèishéme yào gǎo ne?

Я просто оптиміст, навіть якщо впаде небо. Я маленька людина, а небо падає на великих людей.

乐观是我的法宝。

Lèguān shì wǒ de fǎbǎo

Оптимізм – моя чарівна зброя.

Як нами було зазначено в попередньому розділі, Ден Сяопін, не дивлячись на свої рішучість та різкість, був дуже оптимістичною людиною. На одній зі своїх промов цей метафоричний вислів викликав веселі емоції у аудиторії, що і було метою політичного діяча.

Ден Сяопін також в своїх промовах часто використовував один з видів метафори – персоніфікацію. Багато разів він уособлює Китай, надає йому невластивих ознак.

中国不能乱。

Zhōngguó bùnéng luàn

Китай не може бути хаотичним.

中国只能走社会主义道路。

Zhōngguó zhǐ néng zǒu shèhuì zhǔyì dàolù

Китай може йти лише шляхом соціалізму.

“Китай може йти” – в цьому вислові полягає персоніфікація, Ден Сяопін надає Китаю функцій живих людей.

学习可以使我们向前看，可以澄清各种混乱的思想。

Xuéxí kěyǐ shǐ wǒmen xiàng qián kàn, kěyǐ chéngqīng gè zhǒng hǔnlùn de sīxiǎng

Навчання дає нам можливість завжди дивитися в майбутнє та відігнати від себе всі мутні думки.

这是人的海洋，这是像章的海洋，步入大厅，陷身于历史的海洋。

Zhè shì rén dì hǎiyáng, zhè shì xiàngzhāng dì hǎiyáng, bù rù dàtīng, xiànshēn yú lìshǐ dì hǎiyáng.

Це океан людей, це океан значків зі зображеннями людей, які входять в океан історії.

世界正在出现大转折，这是我们的机会。

Shìjiè zhèngzài chūxiàn dà zhuǎnzhé, zhè shì wǒmen de jīhuì

Світ переживає серйозний перелом, це можливість для нас.

В даному випадку персоніфікація зображена у виразі "світ переживає".

Як і Сі Цзіньпін, Ден Сяопін у своїх промовах часто користується прийомом алюзії, тобто звертається до літературних творів та їх авторів, а також часто вживає різні приклади китайської усної народної творчості, тобто прислів'я та повір'я. В одній зі своїх промов із американськими колегами він використав вислів з книги Конфуція. Окрім того, що це є соціокультурною особливістю, оскільки цей вислів є крилатим, це ще й лінгвокультурна особливість, оскільки вона пов'язана з писаннями Конфуція, який для китайської нації є культовою особою.

有朋自远方来，不亦乐乎。

Yǒupéng zì yuǎnfāng lái, bù yì lè hū

Яка радість зустріти друга, який прийшов здалеку!

Ден Сяопін часто звертається до висловів Конфуція. В іншій його промові він також цитує слова китайського філософа.

孔夫子讲，修身齐家治国平天下，家庭是社会的一个单元，修身齐家才能治国平天下。

Kǒng fūzǐ jiǎng, xiūshēn qí jiā zhìguó píng tiānxià, jiā tíng shì shèhuì de yīgè dānyuán, xiūshēn qí jiā cáinéng zhìguó píng tiānxià.

Конфуцій говорив, що виховання сім'ї є однією з основ суспільства та лише шляхом вдосконалення власного 'я' та своєї сім'ї можливо навести лад в Піднебесній.

У даному висловлюванні Дена Сяопіна, де він цитує Конфуція є ще характерний для Конфуція в тому числі ченьюй 修身齐家 *Xiūshēn qí jiā*, який означає вдосконалення починається з власного "я" та продовжується в сім'ї.

而且，正如一个同样智慧的中国谚语所说：逢山开道，遇水造桥。

Érqiě, zhèngrú yīgè tóngyàng zhìhuì de zhōngguó yànyǔ suǒ shuō: Féng shān kāidào, yù shuǐ zào qiáo.

Більше того, як говорить мудре китайське прислів'я : зустрівши гори – будуй в них дороги, зустрівши водяні перепони – будуй мости.

Проаналізувавши соціокультурні особливості політичного дискурсу Дена Сяопіна, ми можемо дійти до висновку, що в переважній більшості він користувався такими стилістичними прийомами як метафори, фразеологізми, ченьюї, персоніфікація, користувався прийомами аллюзії та часто цитував китайські народні прислів'я.

3.3. Міжкультурні особливості в промовах Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна

Міжкультурна комунікація існує не лише між країнами світу, а й навіть всередині однієї країни між етнічними групами цієї країни. Складності міжкультурної комунікації полягають у виникненні або використанні слів, які раніше не були знайомі для слухача, тобто використання в своїх промовах певних архаїзмів, чи спеціальної лексики в певній сфері, чи реалій, які стосуються вузького кола населення тієї чи іншої країни.

Аналізуючи китайський політичний дискурс, ми з вами зустрічаємось з великою кількістю таких міжкультурних особливостей. Причина полягає в тому, що китайська культура докорінно відрізняється від нашої та є ментально далека від нашої культури. Таким чином, читаючи будь-який китайський вірш чи інший літературний витвір, в нас будуть виникати багато питань стосовно сенсу того чи іншого слова. Зустрічаючи інтерв'ю чи промову певного політичного діяча на нашій українській мові, в нас не виникає проблем з розумінням її, оскільки перекладачі досить досконало перекладають цей політичний дискурс. Однак проблеми можуть виникати на рівні розуміння певних понять, які характерні тільки для китайського політичного дискурсу.

Китайські політичні діячі, як було з'ясовано нами раніше, в своїх промовах часто користуються лінгвокультурними та соціокультурними особливостями, які також можуть бути частиною складнощів міжкультурної комунікації, оскільки політичні діячі постійно використовують концепти та ідеології людей, які

залишили суттєвий слід в історії Китаю, але для людей, які не досконало знайомі з історією Китаю, це може викликати труднощі для розуміння того чи іншого вислову.

Основною відмінністю китайського політичного дискурсу від політичних дискурсів інших країн є те, що в ньому дуже часто вживаються специфічні політичні терміни. Сі Цзіньпін в своїх промовах дуже часто використовує такі терміни “побудова соціалістичної країни з китайської специфікою”, “китайська мрія”, “відбудова”, “дотримуватися політики партії”, “соціалізм”, “ініціатива “Один пояс – один шлях””, “велике омолодження китайської нації” та ін.

中国特色社会主义，是科学社会主义理论逻辑和中国社会发展历史逻辑的辩证统一，是根植于中国大地、反映中国人民意愿、适应中国和时代发展进步要求的科学社会主义，是全面建成小康社会、加快推进社会主义现代化、实现中华民族伟大复兴的必由之路。

Zhōngguó tèshè shèhuì zhǔyì, shì kēxué shèhuì zhǔyì lǐlùn luójí hé zhōngguó shèhuì fāzhǎn lìshǐ luójí de biànzhèng tǒngyī, shì gēnzhi yú zhōngguó dàdì, fǎnyìng zhōngguó rénmín yìyuàn, shìyìng zhōngguó hé shídài fāzhǎn jìnbù yāoqiú de kēxué shèhuì zhǔyì, shì quánmiàn jiànchéng xiǎokāng shèhuì, jiākuài tuījìn shèhuì zhǔyì xiàndàihuà, shíxiàn zhōnghuá mínzú wěidà fùxīng de bìyóuzhīlù.

Соціалізм з китайською специфікою, що є поєднанням теоретичної логіки наукового соціалізму та діалектичної логіки історичного розвитку китайського суспільства. Це науковий соціалізм, що укорінений на землі Китаю, відображає бажання китайського народу, адаптується до розвитку та вимоги прогресу Китаю та часу. Це всебічна побудова заможного суспільства, а також єдиний спосіб прискорити **соціалістичну модернізацію** і реалізувати **велике омолодження китайської нації**.

У даній цитаті з промови Сі Цзіньпіна на народному зібранні стосовно соціалізму з китайською специфікою від 9 квітня 2019 року зображені основні характеристики китайського політичного дискурсу. Сі Цзіньпін звертається до цих понять, оскільки вони є фундаментальними та дуже важливими для китайського

суспільства. Для китайського народу дані вислови не є чимось новим, однак в деяких етнічних групах китайської нації вони можуть сприйматися та трактуватися по-іншому.

Офіційний переклад промови Сі Цзіньпіна від Британської Телерадіомовної Корпорації BBC :

任何人都不要低估中国人民捍卫国家主权和领土完整的坚强决心、坚定意志、强大能力！

Rèn hé rén dōu bù yào dī gū zhōngguó rén mín hàn wèi guó jiā zhǔ quán hé lǐng tǔ wán zhěng de jiān qiáng jué xīn, jiān dìng yì zhì, qiáng dà néng lì!

Сі Цзіньпін у четвер заявив, що Китай дотримується непохитної прихильності щодо **возз'єднання з Тайванем**. "Ніхто не повинен недооцінювати рішучість, волю та здатність китайського народу захистити свій суверенітет і територіальну цілісність.

中国人民也绝不允许任何外来势力欺负、压迫、奴役我们，谁妄想这样干，必将在 14 亿多中国人民用血肉筑成的钢铁长城面前碰得头破血流！

Zhōngguó rén mín yě jué bù yǔn xǔ rèn hé wài lái shì lì qī fū, yā pò, nú yì wǒ men, shéi wàng xiǎng zhè yàng gàn, bì jiàng zài 14 yì duō zhōngguó rén mín yòng xiě ròu zhù chéng de gāng tiě cháng chéng miàn qián pèng dé tóu pò xiě liú!

Він підкреслив, що "китайський народ ніколи не дозволить зовнішнім силам пригнічувати або поневолити себе, а той, хто захоче це зробити, **неодмінно розіб'є собі голову об сталеву велику стіну**, створену з плоті й крові більш ніж 1,4 мільярда китайців!"

У даному випадку ми можемо побачити конкретний приклад міжкультурної особливості китайського політичного дискурсу. В цих цитатах Сі Цзіньпін використав характерні для його промови та китайської політичної мови в загальному метафори, ченьюї та фразеологізми. В даному випадку ми розуміємо про що йдеться мова, оскільки в нас є певні знання про історію Китаю, про проблеми з Тайванем.

В перекладі книги "Про державне управління в Китаї" Сі Цзіньпіна була така цитата :

"Повне будівництво середньозаможного суспільства, побудова багатой і могутньої, демократичної і цивілізованої, гармонійної і сучасної соціалістичної держави, здійснення китайської мрії про велике відродження китайської нації — це наші цілі, спрямовані на досягнення могутності та процвітання країни, національного піднесення і добробуту народу. У цьому відображається не тільки мрія сучасних китайців, але й славні традиції наших попередників — **невтомно прагнути до прогресу.**"

Проаналізувавши ці переклади офіційних промов Сі Цзіньпіна, ми можемо дійти до висновку, що всі міжкультурні особливості характерні для його промов перекладачі вдало інтерпретують на мову перекладу, в даному випадку на українську мову. Міжкультурні особливості виникають при перекладі фразеологізмів, ченьюїв та специфічної китайської лексики, яка характерна для китайського політичного дискурсу.

Для Дена Сяопіна також характерні вислови, як і в Сі Цзіньпіна "політика реформ та відкритості", "побудова соціалістичної країни з китайської специфікою", "китайська мрія", "економічне будівництво", "дотримуватися політики партії", "соціалізм", "Одна країна – два устрої", "велике омолодження китайської нації". Оскільки Сі Цзіньпін мірі певною мірою є наслідником принципів та ідеології Дена Сяопіна, їхні ключові вислови мають суттєву схожість.

讲话重点解决了坚定不移地贯彻执行党的“一个中心、两个基本点”的基本路线、坚持走有中国特色社会主义道路、抓住有利时机加快改革开放的步伐、集中精力把经济建设搞上去和什么是社会主义及社会主义的本质等问题。

Jiǎnghuà zhòngdiǎn jiějuéle jiāndìng bù yí de guànchè zhíxíng dǎng de “yīgè zhōngxīn, liǎng gè jīběn diǎn” de jīběn lùxiàn, jiānchí zǒu yǒu zhòng guó tè sè shèhuì zhǔyì dàolù, zhuā zhù yǒulì shíjī jiākuài gǎigé kāifàng de bùfá, jízhōng jīnglì bǎ jīngjì jiànshè gāo shàngqù hé shénme shì shèhuì zhǔyì jí shèhuì zhǔyì de běnzhí děng wèntí.

Ден Сяопін наголосив на необхідності неухильно триматися базової лінії партії, відомої як “Одна країна – два устрої”, йти шляхом соціалізму з

китайською специфікою і, не втрачаючи сприятливого моменту, прискорити темпи реформ і відкритості, зосередивши сили на **економічному будівництві**.

В даному вислові Ден Сяопін наголосив на головних ідеологіях своєї політики, тобто на ініціативі “Одна країна – два устрої”, “йти шляхом соціалізму з китайською специфікою” та “економічному будівництві”. Для людини, яка вперше чує про Дена Сяопіна та його ідеологію, буде незрозумілим сутність його ініціативи. Це є міжкультурною особливістю в промові Дена Сяопіна, оскільки для розуміння цієї цитати необхідно мати історичні знання китайського політичного життя.

改革的成败取决于政治体制的转变。在发展的情况下，要坚持对外开放，对内改革，包括政治上层建筑的改造。不改革政治体制，经济结构难以转型。

Gǎigé de chéngbài qǔjū yú zhèngzhì tǐzhì de zhuǎnbìàn. Zài fāzhǎn de qíngkuàng xià, yào jiānchí duìwài kāifàng, duì nèi gǎigé, bāokuò zhèngzhì shàngcéng jiànzhù de gǎizào. Bù gǎigé zhèngzhì tǐzhì, jīngjì jiégòu nányǐ zhuǎnxíng.

Успіх реформ залежить від перетворень політичної системи. У разі розвитку необхідно дотримуватись **зовнішньої відкритості, внутрішніх реформ**, у тому числі слід перетворювати політичну надбудову. За відсутності реформування політичної системи складно **здійснити перетворення економічної структури**.

В даному перекладі частини промови Дена Сяопіна ми також можемо побачити специфічні для китайського політичного дискурсу вирази такі як: "зовнішня відкритість, внутрішні реформи", "здійснити перетворення економічної структури".

全民收入分配应让所有人受益。20世纪末，中国需要解决两极分化的问题。走社会主义道路，要逐步争取共同富裕。在两极分化的情况下，中国面临可能发生革命的问题

Quánmín shōurù fēnpèi yīng ràng suǒyǒu rén shòuyì. 20 Shìjì mò, zhōngguó xūyào jiějué liǎngjí fēn huà de wèntí. Zǒu shèhuì zhǔyì dàolù, yào zhú bù zhēngqǔ gòngtóng fùyù. Zài liǎngjí fēn huà de qíngkuàng xià, zhōngguó miànlín kěnéng fāshēng gé mìng de wèntí

У розподілі національного доходу вигоду мають здобути всі люди. Наприкінці 20 століття Китаї необхідно вирішити **проблему поляризації. Наслідуючи шляхи соціалізму**, потрібно поступово **прагнути спільного процвітання**. У разі поляризації Китай постає перед питанням можливої революції.

У даному випадку ми також можемо побачити характерну для китайського політичного дискурсу лексику стосовно “соціалізму”, “процвітання”. В даній цитаті ще зустрічається поняття “поляризації”, що означає суттєві відмінності суспільних обшин одна від одної, що було суттєвою проблемою в Китаї в ХХ столітті.

我们进行了二十八年的新民主主义革命，推翻封建主义的反动统治和封建土地所有制，是成功的，彻底的。但是，肃清思想政治方面的封建主义残余影响这个任务，因为我们对它的重要性估计不足，以后很快会转入社会主义革命，所以没有能够完成。

Wǒmen jìnxíng le èrshíbā nián de xīnmín zhǔyì zhǔyì géming, tuīfān fēngjiàn zhǔyì de fǎndòng tǒngzhì hé fēngjiàn tǔdì suǒyǒuzhì, shì chénggōng de, chèdǐ de. Dànshì, sùqīng sīxiǎng zhèngzhì fāngmiàn de fēngjiàn zhǔyì cányú yǐngxiǎng zhège rènwù, yīnwèi wǒmen duì tā de zhòngyào xìng gūjì bùzú, yǐhòu hěn kuài huì zhuǎn rù shèhuì zhǔyì géming, suǒyǐ méiyǒu nénggòu wánchéng.

Протягом 28 років ми проводили **нову демократичну революцію, повалили реакційне панування феодалізму** та феодалське землеволодіння, яке було досить успішним та суттєвим. Але завдання по ліквідації пережитків феодалізму в ідейно-політичному аспекті не вдалося реалізувати, оскільки ми недооцінили його значення і це зовсім скоро буде перенесено на **соціалістичну революцію**.

Проаналізувавши перекладені промови Сі Цзіньпіна, ми можемо дійти до висновку, що основною міжкультурною особливістю його політичної мови є використання характерних специфічних слів, які відносяться до китайської політичної лексики.

Висновки до розділу 3

Провівши аналіз промов Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна, ми дійшли до висновку, що в китайському політичному дискурсі є характерні для нього лінгвокультурні, соціокультурні та міжкультурні особливості.

Основними лінгвокультурними особливостями промов Сі Цзіньпіна є те, що в своїх промовах політичний діяч часто використовує певну ідеологічну специфічну китайську лексику, яку на пряму стосується культурної та історичної спадщини Китаю. Сі Цзіньпін завжди починає свої промови з вітальних слів до громади, до людей, які присутні на його виступі, але лінгвокультурною особливістю є те, що він протягом всієї промови кілька разів повторює своє звернення, тому що прагне досягти цілковитої уваги до його виступу.

Лінгвокультурні особливості промов Дена Сяопіна дещо схожі з Сі Цзіньном. Спільним в них є те, що і один, і інший політичний діяч користується термінами специфічної політичної лексики. Характерними рисами портрета Дена Сяопіна є те, що він у житті він був досить оптимістичною людиною, що і переносив на своє політичне життя. Дотепний гумор та лаконічність є однією з характеристик портрету цього політичного лідера. Однак не дивлячись на його оптимізм, Ден Сяопін завжди був справедливою, чіткою та різкою людиною, яка впевнено вміє говорити “ні” та відстоювати свою думку.

Говорячи про соціокультурні особливості промов політичних діячів, вданому випадку, як і в промовах Сі Цзіньпіна, так і в промовах Дена Сяопіна зустрічається велика кількість соціокультурних засобів мовлення. Обидва політичних лідери часто звертаються до таких стилістичних прийомів як фразеологізми, ченьюй, метафори, персоніфікація, епітети, аллюзія. Сі Цзіньпін часто звертається до літературних творів та до історичних літературних авторів, а Ден Сяопін часто брав у приклад ідеологію та цитував слова великого для китайської нації Конфуція.

Основними міжкультурними особливостями в промовах політичних лідерів Сі Цзіньпіна та Дена Сяопіна є використання в їхній політичній лексиці китайських політичних термінів, які були характерні для політики Дена Сяопіна в ХХ столітті

та залишаються актуальними в політиці Сі Цзіньпіна в ХХІ столітті. Для доцільного та правильного розуміння цих термінів необхідно володіти знаннями історії та політики Китаю.

ВИСНОВКИ

Отже, основною метою політичного дискурсу є боротьба за владу. До політичного дискурсу ми відносимо промови політичних лідерів країни, виступи на різноманітних конференціях, самітах та з'їздах, агітаційні звернення до публіки, передвиборчі кампанії, новорічні привітання, агітаційні брошури, політичні статті в засобах масової інформації, а отже всі події, які безпосередньо пов'язані з політикою.

Дослідження політичного дискурсу в світі почалося не так давно. В першій половині ХХ столітті проводилися перші дослідження стосовно цього поняття. В Китаї дослідження політичного дискурсу почалося в кінці ХХ століття та було характерним тим, що мовознавці брали методики дослідження в своїх західних колег та реалізовували їх в китайський політичний дискурс. Вперше дослідженням політичного дискурсу займалися німецькі та французькі лінгвісти. Згодом до них приєдналися англійські та американські мовознавці. В Радянському Союзі також активно проводилося вивчення політичного дискурсу вже в другій половині ХХ століття.

Методи дослідження політичного дискурсу є настільки ж дискусивним питанням, як і поняття “політичного дискурсу” в цілому. Різні вчені виділяють різні методи дослідження дискурсу. Ми це можемо пояснити тим, що вчені обирають собі певний вузький напрям дослідження дискурсу і відповідно користуються лише методами, які відповідають цьому напрямку дослідження.

Ми виконували наше дослідження використовуючи такі методи дослідження політичного дискурсу:

- Метод дискурс-аналізу – комплексний аналіз всіх видів тексту, цей метод внутрішньо поділяється на дескриптивний, який описує реальність через різні прийоми інтерпретації дискурсу та критичний дискурс-аналіз, який полягає в змістовному аналізі політичних текстів.

- Когнітивний метод – дослідження зв'язків між владою та народом, засобів впливу політиків, розуміння політиків з точки зору народу, розуміння

народу з точки зору політиків. Цей метод дослідження на даний час є найпопулярнішим серед лінгвістів, оскільки саме завдяки цьому методу, на нашу думку, можливо якісно проаналізувати політичний текст.

Ми аналізували промови політичних діячів завдяки критичному дискурс-аналізі та досліджували зв'язок політиків з народом, їхнє відношення до свого народу, засоби впливу політиків за допомогою когнітивного методу дослідження. Основними напрямками дослідження політичного дискурсу є філологічний напрям, соціо-лінгвістичний напрям, політологічний напрям та індивідуально-герменевтичний напрям. Завдяки цим напрямкам досліджувався політичний текст, а саме його політичні та ідеологічні концепції; проводилися дослідження прихованих чи наявних цілей політика; наявність особистісних сенсів, а також політологічна інтерпретація тексту.

Задля досягнення своєї конкретної мети політичні діячі використовують різні стилістичні та лексичні мовленнєві засоби. Для китайського політичного дискурсу характерним є використання лінгвокультурних, соціокультурних та міжкультурних особливостей політичного дискурсу. Проаналізувавши велику кількість промов Деня Сяопіна та Сі Цзіньпіна, ми можемо зробити висновок, що їхніми засобами впливу на аудиторію є конкретні лінгвокультурні та соціокультурні особливості політичного дискурсу.

До лінгвокультурних особливостей політичного дискурсу, в першу чергу, ми відносимо історичну спадщину політичного діяча, тобто всі події, які пов'язані з цим політичним діячем і, в першу чергу, мають безпосередній вплив на нього. Важливою лінгвокультурною особливістю є портрет політика. Сюди можемо віднести стиль політика, особливі мовні звороти, які характеризують його та роблять його промову впізнаваною, особливості характеру політика, якщо вони мають вплив на його політичну діяльність.

Соціокультурні особливості політичного дискурсу – це більшість виразних лексичних засобів. Сюди відноситься фразеологізми та фразеологічні звороти, ченьюї (різновид фразеологізму в китайській мові), метафори, персоніфікація, порівняння, епітети, аналогії, ідеологеми, аллюзії. Цей пласт політичного дискурсу

досить цікавий, оскільки в кожній країні є свої певні особливі історичні стилістичні забарвлення мови, які політики в своїх промовах також використовують.

Міжкультурні особливості політичного дискурсу полягають у використанні політичних діячів певної так званої спеціальної лексики, яка характерна для країни, звідки ми чуємо цей політичний дискурс. В китайській політичній мові політичні лідери нерідко користуються спеціально політичною лексикою, яка характерна саме для китайської нації та пов'язана з давньої китайською історією та культурою.

Сі Цзіньпін – це голова Китайської Народної Республіки. В своїх промовах він часто звертається до історичних подій Китаю, його ідейним натхненником був Ден Сяопін. Можемо констатувати схожість у використанні певних лінгвокультурних особливостей цих двох політичних діячів, оскільки і Сі Цзіньпін, і Ден Сяопін прагнули одного – побудувати ідеальну соціалістичну країну, тому в їх промовах часто перегукуються певна спеціальна китайська політична лексика. Однак виконавши аналіз, ми побачили відмінності в іншій лінгвокультурній особливості – портреті політика. Характерною рисою для промов Сі Цзіньпіна є те, що він повторює протягом промови привітання до всієї аудиторії, завдяки чому концентрує увагу аудиторії до його слів. Він часто звертається до важливих історичних подій, до важливих історичних книжок та постулатів. Портрет Дена Сяопіна складається з декількох особливостей, які характеризують його особливий політичний стиль. В першу чергу, варто відмітити, що політик в своїх промовах часто звертається до історії Китаю, однак націлений він на майбутнє, а точніше на процвітаюче найбутнє китайської нації. Ден Сяопін був оптимістичною людиною з гарним почуттям гумору, що також відображається на його промовах. Однак, не дивлячись на це, особливістю стилю Дена Сяопіна є його лаконічність та різкість. Він вмів говорити людям “ні”. Він завжди говорив чітко та за справою.

Що стосується соціокультурних особливостей політичного дискурсу, можемо дійти до висновку, що обидва політичні діячі полюбили в своїх промовах використовувати велику кількість цих соціокультурних засобів. Сі Цзіньпін в своїх промовах часто звертався до фразеологізмів, ченьюїв, метафори, уособлення, аллюзії, до віршів, літературних творів, приказок, прислів'їв. Ден Сяопін також

використовує в своїх промовах ці всі стилістичні засоби. Особливістю його промов є те, що він нерідко звертається до цитат великого Конфуція. Використання такої кількості соціокультурних особливостей в політичному дискурсі показує, що китайські політичні лідери прагнуть бути ближчими до народу, прагнуть бути зрозумілими народу, прагнуть не втрачати зв'язок між народом.

Міжкультурні особливості політичного дискурсу в досліджуваних нами промовах політичних діячів Дена Сяопіна та Сі Цзіньпіна досить часто повторюються, оскільки ідеологія політиків була однаковою, відповідно вони їй слідувати та дотримувалися цих принципів. Особливістю в промовах є використання спеціальної політичної китайської лексики, яка характерна саме для їхньої історії та культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Архипкин, Д.В. (2013). Политический дискурс как объект лингвистического исследования. *Актуальные вопросы филологической науки XXI века сборник статей по материалам третьей Всероссийской научной конференции молодых ученых: в 2 частях.* 3, 15–18.
- Басирова, Н.Т. (2009). *Політичний дискурс.* Місто: Академічний інноваційний університет. Електронний ресурс.
http://www.rusnauka.com/15_NPN_2009/Politologia/46717.doc.htm
- Бенвеніст, Е. (2009). *Загальна лінгвістика* / Еге. Бенвеніст. - 3-тє вид. - Москва: Едиторіал УРСС.
- Берзиня, У. А. (2010) Традиционный политический язык в современной КНР. *Ученые записки Отдела Китая ИВ РАН* 2. 271–273.
- Богуславская, В.В. (2013) *Моделирование текста: лингво-социокультурная концепция. Анализ журналистских текстов.* Москва: ЛКИ, 280
- Будаєв, Е.В. and Чудінов А.П. (2007). *Сучасна політична лінгвістика політична лінгвістика [Modern political linguistics]*, Єкатеринбург : УрГПУ.
<http://www.philology.ru/linguistics1/budaevchudinov-06a.htm>
- Василенко, И.А. (2003). *Политическая глобалистика.* Москва: Логос, 360.
- Варламова, Е. В. (2011). Відмінні особливості політичного дискурсу. *Гуманітарні дослідження*, 2 (38), С. 45-50.
- Водак, Р. (1997), *Язык. Дискурс. Политика.* Волгоград : Перемена.
- Герасимов, В.І., Ільїн М.В. (2002). *Політичний дискурс: Історія та сучасні дослідження.* Москва : РАН ІНІОН.
- Григор'єва, В.С. (2007). *Дискурс як елемент комунікативного процесу: прагмалінгвістичний та когнітивний аспекти.* – Тамбов : вид. Тамбовського технічного університету, 46-61.
- Гудков, Д.Б. (2003). *Теорія та практика міжкультурної комунікації.* Москва : ІТДГК «Гнозіс».

- Дем'янков, В.З. (2002). *Політичний дискурс як предмет політологічної філології. Політична наука. Політичний дискурс: Історія та сучасні дослідження*. Москва : РАН ІНІОН, 32–43.
- Замалетдінов, Р. Р. (2004). *Татарська культура у мовному відображенні*. Казань: Магариф, 248.
- Земцов, І.Г. (1985). *Радянська політична мова*. Лондон : Overseas Publications Interchange, 7 – 8.
- Соловьев, А.И. (2012). *Политология: политическая теория. Политические технологии*. Москва: Аспект-пресс.
- Йоргенсен, М., Филипс Л. (2004) *Дискурс-анализ: теория и метод*. Харьков : Изд-во Гуманитарного центра.
- Карасик, В.И., Слышкин Г.Г. (2001) *Лингвокультурный концепт как единица исследования. Методологические проблемы когнитивной лингвистики: Сб. науч. тр.* Воронеж: ВГУ, 75-80.
- Карасік, В.І. (2009). *Мовні ключі*. Москва: Гнозис, 406.
- Кэ Ян. (2011). Исследования политической коммуникации в Китае. *Политическая лингвистика*, 3 (37), 58-63.
- Клемпер, В. *Мова Третього рейху: Нотатник філолога / Пер. з нім. А. Б. Григор'єва*. - М. (1998).
- Клименко, І.В. (2009). Теоретичні засади лінгвістичного аналізу політичного дискурсу. *Лінгвістичні студії: Збірник наукових праць Української преси*, 19, 182–186.
- Клюев, Ю.В. (2010). *Политический дискурс в массовой коммуникации: анализ публичного политического взаимодействия*. Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета.
- Лобанова, Т.Н. (2014). Политический медиадискурс КНР: теория и методология. *Вестник Московского государственного областного университета*, 54.
- Маслова, В.А. (2001) *Лингвокультурология: Учеб. пособие для студ. высш.учеб. заведений*. Москва : Академия, 208.

- Маслова, В.А. (2008). *Современные направления в лингвистике*. Москва: Академия.
- Михалева, О.Л. (2008). *Политический дискурс. Специфика манипулятивного воздействия*. Москва: Книжный дом «Либроком».
- Нікітіна, К. В. (2006). Політичний дискурс ЗМІ та його особливості, що створюють передумови для маніпуляції суспільною свідомістю. *Управління суспільними та економічними системами: багатопредметний науковий журнал*, 2, 318.
- Ніколаєва, Т.М. (1978). Лінгвістика тексту. Сучасний стан та перспективи. *Нове в зарубіжній лінгвістиці*, 8, 479.
- Тищенко, Н.В. (2016). До питання про національнокультурної специфіки політичного дискурсу. *Альманах сучасної науки та освіти*, 11 (113), 99-101.
- Фуко, М. (2004) *Археология знания*. Санкт-Петербург: Гуманитарная академия.
- Халатян, А.Б. (2010). Особливості організації сучасного політичного дискурсу. *Вісник Московського державного обласного університету. Серія: Лінгвістика*, 6, 51-54.
- Халатян, А.Б. (2011). Передвиборний дискурс. *Політична лінгвістика*, 2, 180-187.
- Чепель, Н.П. (2008). Основні аспекти чоловічої культурної взаємодії при перекладі. *Вісник Рязанського державного університету ім. С.А. Єсеніна*, 20, 73-84.
- Чен Чанвень (1993). Про політичний дискурс. *Вісник Сичуаньськ. університету. Серія суспільних наук*, 3, 33-38.
- Чудинов, А.П. (2004). *Политическая лингвистика*. Екатеринбург : Урал.
- Чувакін, А.А. (2009). *Комунікація як об'єкт дослідження сучасної філології// Університетська філологія – освіті: регулятивна природа комунікації*. Барнаул : Вид. Алтайського університету, 145.
- Шейгал, Е.И. (2004) *Семиотика политического дискурса*. Москва: ГнозисAustin, J.L. (1962). *How to do things with words*. Oxford: Blackwell.
- Aristotle. *Rhetoric* (1978). *Antichnye ritoriki [Ancient rhetoric]*, Transl. by Platonova, N., in Takho-Godi, A.A. (ed.), Moscow, USSR, 15–166.

- Bell, D. M. Innuendo / D. M. Bell (1997). *Journal of Pragmatics*. Amsterdam, 35–59.
- Bernstein, B. (1990). *The Structuring of Pedagogic Discourse*. London : Routledge.
- Скворцова, Е. Ю. (2017). Political discourse in linguistics: peculiar characteristics. *Молодой ученый*, 9 (143), 374-376.
- Coulthard, M. (1985). *Introduction to discourse analysis*. London: Sage.
- Edelman, M. (2013). *Political Language: Words That Succeed and Policies That Fail*. London and New York: Academic Press and Elsevier, 188, 10.
- Fairclough, N. (2006) *Discourse and Social Change*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Fairclough, I., Fairclough N. (2012). *Political Discourse Analysis: A Method for Advanced Students*. London: Routledge.
- Harris, Z.S. (1952). *Discourse Analysis, Language*, vol. 8, no. 1, 1–30. DOI: <https://doi.org/10.2307/409987>.
- Krasnyh, V. V. (1999). *Structure of communication in the light of lingvo-cognitive approach: communicative act, discourse, text (diss. doctors of phil. sciences)*. Moscow.
- Lasswell, H. (1971), *The Structure and Function of Communication in Society, The Process and Effects of Mass Communication*, in Schramm, W. and Roberts, D.F. (eds.), University of Illinois Press, Chicago, USA, 84–99.
- Lobanova, T. N., Malyugina, N. A. (2013). Discursive Nature of Chinese Mass Media Texts: Methodology and Methods of Research. *Eastern European Scientific Journal: Düsseldorf (Germany): Auris Verlag*, 6, 148-153.
- Parker, I. (1992). *Discourse dynamics: Critical analysis for social and individual psychology*. London: Routledge.
- Krebs, R.R., Jackson, P.T. (2007) Twisting Tongues and Twisting Arms: The Power of Political Rhetoric. *European Journal of International Relations*, 13.
- Teun Van Dijk (2009). *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: Sage.
- Vodak, R. (1997). *Special language and jargon: about the type of text “Party Program”* *Yazyk. Diskurs. Politika [Language. Discourse. Politics]*, 21–32.
- Schiffrin, D. (1994). *Approaches to Discourse*. Cambridge : Oxford, 20-42.

- Shi-xu (2012). Understanding contemporary Chinese political communication: A historicintercultural analysis and assessment of its discourse of human rights. *Journal of language and politics*, 11, 93–114.
- Stubbs, M. (1983). *Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language*. Oxford Blackwell, 272.
- Zheltukhina, M.R. (2000). *Voluntative function of the comic in political discourse. Linguistic personality: institutional and personal discourse*. Volgograd: Peremena, 71—79.
- 谭学纯. (2010). *汉语修辞格大辞典*. 上海: 上海辞书出版社.
- 陈丽江. (2007). *文化语境与政治话语*. 中国广播电视大学出版社.
- 支永碧. (2007). *批评话语分析研究新动态*. 外语与外语教学.
- 湖中文. (2011). *汉语成语大全*.
- 赵冰冰. *从贤能政治看中国政治话语表达*.

ДОДАТОК

邓小平的语言魅力

王荫桐

2014年02月17日 09:22 来源: [《前线》](#) [手机看新闻](#)[【字号大中小】](#) [【留言】](#) [【论坛】](#) [【打印】](#) [【关闭】](#)

邓小平讲话，语言颇具魅力，其中，通俗与简洁最为突出。

提起通俗，举世皆知的是他的“猫论”，即“不管白猫黑猫，抓住老鼠就是好猫”。毛主席逝世、粉碎“四人帮”之后，国家面临百废待兴的局面，在此关键时刻，如何评价毛主席、是否要继承毛主席的遗志，成为全国人民政治生活中一个重大问题，党内也存在不同意见。这个问题既关系到拨乱反正，也关系国家稳定。邓小平当时讲的几段通俗话语，相信人们至今耳熟能详。他说：“毛主席的功绩是第一位的。”“没有毛主席，就没有新中国。”“我们现在要做的事就是继承毛主席的遗志。”“毛主席没有做完的，继续做下去，毛主席做错了的，改正过来，毛主席没有来得及做的，做起来。”在实践是检验真理的唯一标准的大讨论中，他尖锐批评反对实践标准的人是“无知”。他说：“一个党，一个国家，一个民族，如果思想僵化，迷信盛行，就不能够前进，就要亡党亡国。”建设有中国特色社会主义是前无古人的事业，没有现成的经验可循，他说“要摸着石头过河”，“大胆的试，大胆的闯”，“发展才是硬道理”。当社会为经济形态上的姓社姓资争论不休时，他指出：“计划经济还是市场经济，不是社会主义和资本主义的区别，资本主义有计划，社会主义也有市场。”他在一个车间视察，拿起一个高科技组装件，风趣地问大家：“这个东西姓社还是姓资？”使人们在笑声中得到清醒。他最先提出“尊重知识，尊重人才”的口号，作出了“科学技术是第一生产力”的论断。他说：“贫穷不是社会主义”，“允许一部分人先富起来，先富带后富，达到共同富裕。”1992年，他的“南方谈话”，振聋发聩。他说：“不坚持社会主义，不改革开放，不发展经济，不改善人民生活，只能是死路一条。”“基本路线要管一百年，动摇不得！”“除非发生世界大战，经济建设为中心都要扭住不放。”这些话通俗易懂，又不浅薄，非常透彻、深刻、尖锐。

而说到简洁，邓小平有时只点个题目，讲个结论，让人民群众去议论，去发挥，去探索，去实践。

作为领袖人物，邓小平很少讲话，却总在思考。他的语言往往是思考的结晶和精练。“文革”结束后，他痛心地说了一句，“有多少冤假错案啊！”打开了在

全国平反冤假错案的闸门。他讲了一句“那都是第三代啦！”为亿万青年摘掉了家庭出身不好的政治包袱。他讲了一句“海外关系是好关系”，为数千万侨属洗掉了不应有的政治污点，激发了他们和海外亲人投身祖国建设的巨大能量。解决下乡知青问题、恢复高考问题，他都没有发表长篇大论，只有几句简洁的话。他的简洁有时可以达到极致。家人问他长征期间干什么，他说“跟着走”。毛主席问他：“你在江西这么多年，怎么过来的？”他说了两个字：“等待”。当年深圳市负责人把“时间就是金钱，效率就是生命”的标语指给他看时，他就说了一个字：“对。”

在国际交往中，他也常常以简洁的语言，表明中国的立场和主张。关于中苏关系正常化，他提出要解决三大障碍（阿富汗问题、柬埔寨问题、边境屯兵问题）。当时的苏联领导人与他会面，他风趣地说，“三大障碍，一年解决一个”。在东欧剧变、苏联解体、国际共运处于低潮的严峻形势下，他提出“冷静观察，沉着应付，韬光养晦，有所作为……”的方针，使我们在国际关系错综复杂情况下能够处于主动，在国内坚持“走自己的路”，“把自己的事情办好”。他对国际形势冷静分析之后，作出了“第三次世界大战打不起来”的判断，果断地裁军百万，把全国工作的重心转移到经济建设上来。他说，“和平与发展是当今世界的两大主题”，得到了国际社会的普遍认同。

邓小平是一位既高瞻远瞩、又脚踏实地的政治家。他不讲空话，不讲套话，不讲大话，不讲长话。他的语言，人民群众听得懂、记得住，并能照着行动起来。他为国家发展提出了“三步走”战略，第一步，解决温饱问题；第二步，实现小康；第三步，达到中等发达国家水平。句句言之有物，又言简意赅。开会讲话，他强调要“话不离题”，说“没有话就把嘴巴一闭”。他在“南方谈话”中还特别指出：“现在有个问题，就是形式主义多。电视一打开，尽是会议。会议多，文章太长，讲话也太长，而且内容重复，新的语言并不很多。重复的话要讲，但要精简。形式主义也是官僚主义，要腾出时间来多办实事，多做少说。”他当年这些中肯的告诫，至今仍具有现实意义。

一、实现中华民族伟大复兴的中国梦

我们的民族是伟大的民族。在五千多年的文明发展历程中，中华民族为人类文明进步作出了不可磨灭的贡献。近代以后，我们的民族历经磨难，中华民族到了最危险的时候。自那时以来，为了实现中华民族伟大复兴，无数仁人志士奋起抗争，但一次又一次地失败了。中国共产党成立后，团结带领人民前仆

后继、顽强奋斗，把贫穷落后的旧中国变成日益走向繁荣富强的新中国，中华民族伟大复兴展现出前所未有的光明前景。我们的责任，就是要团结带领全党全国各族人民，接过历史的接力棒，继续为实现中华民族伟大复兴而努力奋斗，使中华民族更加坚强有力地自立于世界民族之林，为人类作出新的更大的贡献。

在十八届中央政治局常委同中外记者见面时的讲话（2012年11月15日），《人民日报》2012年11月16日

邓小平风趣幽默的语言

2016年09月07日 08:49 来源：[广安日报](#) [手机看新闻](#)

[【字号大中小】](#) [【留言】](#) [【论坛】](#) [【打印】](#) [【关闭】](#)

邓小平讲话，从不呆板，而是善于使用生动形象的词汇。这些词汇，既形象化又富有幽默感。例如，他把精简机构比喻为“消肿”“拆庙搬菩萨”。再如，严厉打击犯罪时，邓小平表达敢于碰硬的决心时说：“就是老虎里头最大的东北虎也要管。”这些生动而又幽默的话，既十分准确地表达了邓小平的主张，又让人难以忘怀。他的风趣幽默，展现了一个无产阶级革命家的胸怀和风度。邓小平风趣幽默的语言，除了表达观点、一语双关之外，还有如下功用。

活跃气氛

邓小平的风趣和幽默，往往在最紧张时刻，在应对重大问题时，活跃气氛，松弛同志们的神经，以便从容应对艰难的问题。

1960年，邓小平率团参加莫斯科26国党的起草委员会会议。那时，由于中苏两党在许多重大问题上争论激烈，情绪紧张。代表团的同志们回到住处时，也高兴不起来。但邓小平却与众不同，他在会上与苏方针锋相对，激烈争论，气氛相当紧张。但他只要一走出会议室，自己便不把刚才的事情当一回事，立即松弛下来，和中国代表团的同志们谈笑风生。邓小平见大家心情沉重，很不开心，理解大家的心情，经常讲些玩笑话，松弛大家的神经。当年和邓小平一起参加这次会议的翻译李越然回忆：邓小平知道他善于摹仿别人讲话，就特意让他在同志们吃饭时，摹仿伊拉克共产党的代表巴格达什的讲话。这个巴格达什跟着苏共，在会上谴责阿尔巴尼亚劳动党，指责中国共产党。他俄语讲得不怎么样，为了讨好苏共，却专门操俄语在会上发言，当他学着苏联的腔调指责中国共产党时，常常洋相百出，人们听他的发言时总是忍俊不禁。邓小平对李越然说：“小李，你给大家出个洋相，学学巴格达什讲话。”于是，

李越然便模仿起巴格达什的腔调和表情即席表演，他惟妙惟肖的样子引得一阵哄堂大笑。在笑声中，大家的神经也松弛下来，代表团的气氛由此活跃起来。

1972年底，即将复出的邓小平到井冈山参观。因为邓小平当时的特殊身份，加上还是在“文革”期间，陪同的人都谨言慎行，显得很拘谨。邓小平却自然、轻松、随和。虽然话不多，却常有幽默之语。晚上吃饭，上来一道清炖鸡，但炖得很硬，用筷子夹不动，大家便都不去吃这只鸡了。邓小平却不管这些，他伸出双手掰下鸡腿来吃，边吃边风趣地说：“过去国际上有个规矩，吃鸡不能用手抓着吃。后来英国有个首相不知不觉用手拿着吃，也就打破了这个规矩。今天，我也就用手拿着吃了！”邓小平的话把陪同的同志都逗乐，大家不再拘谨了，开始有说有笑，也都伸手掰下鸡肉来吃。陪同邓小平参观的同志们气氛开始活跃，感到和邓小平在一起，非常轻松愉快。

1987年，邓小平与香港基本法起草委员会成员座谈。邓小平见大家坐定，便拿自己的烟让大家抽，其中有平时爱抽烟的，见邓小平年纪大了，关心他的身体，又是在这样的场合，便客气地说不吸烟。邓小平看透了大家的心情，笑着说：“你们都是好人，我有三个坏习惯：一个是抽烟，一个是喝酒，还有一个最不符合西方生活方式的，就是要有一个痰盂。”说着，他发现脚下的痰盂不见了，于是笑着说：“准是服务员为我守秘密，放到背后了。”大家哈哈大笑，服务员拿过痰盂放回前边。邓小平一番幽默的话，使气氛活跃起来，大家都不再拘谨，有什么就说什么，会议在轻松的氛围下开得很成功。

1988年，邓小平在人民大会堂福建厅会见来访的挪威首相格罗·哈莱姆·布伦特兰夫人，外交部副部长周南陪同会见。担任翻译的是后来曾任外交部副部长的傅莹，当时她还很年轻，是第一次担任高级领导人会谈翻译工作，不免有些紧张。在会谈前的轻松交谈中，挪威首相介绍自己年纪是48岁，邓小平向挪威首相说，他今年已经84岁了。但是傅莹一不留神，将84岁译成了48岁。在场的副外长周南听出了这一错误，当即告诉了邓小平。邓小平听后，不但没有批评傅莹，反而开怀大笑，他幽默地说道：“好呀，我有返老还童术，竟然一下子与布伦特兰夫人一样年轻喽。”邓小平的幽默，立刻消除了尴尬局面，会谈的气氛也十分活跃轻松和谐友好。邓小平的宽容和包容，也使傅莹在此后的路上走得越来越好。

1992年1月，邓小平视察南方时乘坐电瓶车参观集中国名胜古迹于一体的世界最大微缩景区“锦绣中华”。邓小平走到中国民俗文化村新疆维吾尔族民居微缩景区参观时，见到华侨城负责人、香港中旅集团分公司总经理马志民，幽

默地对他说：“我来了会不会影响你们今天的收入？”马志民没有听出邓小平话里的幽默，认真地回答：今天是照常对外开放，不会受影响。邓小平听后立刻笑了起来。陪同邓小平参观的人都会心地笑了起来。因为大家知道，邓小平来参观，只会吸引更多的人前来参观，只能增加收入，邓小平特意说这种反话，带有风趣幽默的意思。邓小平的幽默，给大家带来了欢乐，中国民俗文化村的气氛立刻活跃起来。

沟通情感

邓小平的风趣幽默，不仅是他智慧、机变的自然流露，展现他的人格魅力，在许多情况下，也起着沟通情感的作用。

邓小平的幽默，使老战友感到了邓小平的实在，也感到和他相处，自然轻松愉快。1961年9月，中共中央在江西庐山召开会议。9月15日，会议主要议程基本完成，连日紧张工作的邓小平想轻松一下，便于晚饭后让卓琳请李富春、陶铸和罗瑞卿几个老战友加牌友到他所住的267号别墅打麻将。李富春、陶铸、罗瑞卿等晚饭后先后到来时，邓小平早已在会客室麻将桌旁等候。见来的老朋友不止三位，便幽默地说：打麻将嘛，我可不讲啥子客气，先到有奖，先上桌先打，来晚了要罚，坐在旁边看。邓小平的话使大家既感到邓小平实在，又感到了他的幽默，在欢乐气氛中感情进一步加深。

邓小平和廖承志是老战友，见面经常开玩笑，二人的感情也很深。1981年初，美国总统里根的特使陈香梅和史蒂芬议员来华访问，邓小平和他们会见时，特意请陈香梅的舅舅廖承志陪同。中午，邓小平和他们共进午餐时，就开始和廖承志开玩笑，亲切地称廖承志为“肥仔”，还当着陈香梅的面说：“我要和肥仔的亲戚谈谈。”“肥仔”的亲戚，显然是指陈香梅，也是指刚刚的会谈在午饭时仍在继续。邓小平这种幽默的话，让作为美国总统代表的陈香梅听了感到亲切，理解到，如果不是几十年患难与共的战友，如果没有深厚的友谊，邓小平是不能这样随便称呼的。席间，邓小平边和廖承志交谈，边一根接一根地抽烟。廖承志伸手向邓小平要烟抽。邓小平笑着对陈香梅说：你的舅舅有“气管炎”，你可晓得？陈香梅好生疑惑：我舅父不是好好的嘛，哪来的“气管炎”？正当陈香梅发愣之际，邓小平用手指着她舅母经普椿说：“妻管严”，一天只分配三根烟，不准多抽。他又来向我要烟了。你看，他的烟瘾和我差不多。不过，我没有人管，每天三包。邓小平与廖承志开玩笑时，还风趣地对陈香梅说：你来京之前，我就对你舅舅说过，他这个海外关系实在要得，怪不得有人要把他送进牛棚。哈哈……他是坐牢的专家，英国的牢，日本的牢，国民党的牢，共产

党的牢，他都进去坐过了。了不起，了不起呀！邓小平风趣幽默的话，显现了他与廖承志之间深深的战友情，也由此拉近了与陈香梅的关系。

1992年邓小平到南方视察期间，在广州和杨尚昆一家相会。邓小平与杨尚昆是六十多年的老战友，两家关系也相处很好，邓小平的女儿毛毛和杨尚昆的女儿是非常要好的朋友，杨尚昆的二儿子杨绍明是摄影师，曾就近给邓小平拍摄十几年照片，有时邓小平拍照全家福，也请杨绍明去拍。两家人在一起，自然多了许多欢乐。邓小平和杨尚昆叙旧时，杨尚昆的二儿子杨绍明背着照相机走过来握着邓小平的手：“邓伯伯，新年好！”邓小平女儿邓榕介绍说：“他是全国摄影家协会副主席呀！”邓小平听后对杨尚昆说：“你们杨家有两个主席了！”邓小平一句幽默的话使两家人都大笑起来，在笑声中，两家人的感情更深了。

和自己家人相处，邓小平也不失幽默，幽默中，渗透着亲情，在自然、轻松的气氛中，沟通情感。1939年9月，时任八路军一二九师政委的邓小平在延安和卓琳结婚。婚后不久，夫妻分别，卓琳问邓小平：“你回去以后可以给我写信吗？”邓小平反问：“写什么呀？”卓琳说：“就写写你每天都干了什么，还有写写……”卓琳的话还没说完，小平就痛快地答道：“要得！我让秘书写个底稿，印上十几份，每月寄给你一份。”邓小平幽默的话，把卓琳逗笑了，只好说：“那还是算了吧。”

20世纪50年代初，邓小平调北京工作。在飞机上，子女问他：在重庆大家叫你首长，到北京叫什么？邓小平用谐音回答：“在重庆叫首长（手掌），到北京叫脚掌。”在邓小平幽默风趣的话语中，子女们感到了父亲的可爱和亲近。

邓小平喜欢看《体育报》，特别是喜欢看足球方面的消息。80年代末，《体育报》托喜爱摄影的邓小平女儿邓林拍摄一张邓小平看《体育报》的照片，邓林答应了。一天，她背着照相机，进父亲房间后，打开了屋子里所有的灯。邓小平感到奇怪，便问：为什么打开这么多灯？邓林说明了情况，邓小平颇为幽默地说：“我看你是拿我去赚稿费喽！”一句话把邓林也逗笑了。接着，邓小平按照邓林的意思，配合默契，邓林很顺利地拍摄完毕，父亲的幽默和可爱也永远留在了她的心中。（田雪鹰）

（摘自《邓小平研究》）

四个成语，带你感受习近平的阿斯塔纳时间

仲夏时节的阿斯塔纳，云卷云舒，凉风习习，天气格外宜人。

6月7日至10日，习近平主席对“伟大草原之国”哈萨克斯坦进行国事访问，并出席上海合作组织峰会和阿斯塔纳专项世博会开幕式。

从7日晚间抵达到10日一早离开，约60个小时，出席近30场活动，习近平主席的日程安排得满满当当，访问取得丰硕成果。

让我们通过四个成语，一起来回顾习近平主席的“阿斯塔纳时间”。

前所未有

“前所未有”——习近平主席这样形容当前中哈之间高度的政治互信，称赞两国关系“在较短时间内实现跨越式发展”。

说起中哈关系，不少人还会想起2013年9月习近平主席访哈时同纳扎尔巴耶夫总统在飞机上共进早餐、吃家常咸菜加小米粥的情景。

领导人之间的友好互动是国家关系高水平的重要标志，更为两国关系发展起到重要的引领作用。

四年时间习近平主席三访哈萨克斯坦，五年里两位领导人共会晤16次……两组数字，透露出中哈关系的不同寻常。

距上次北京会晤仅20多天，两国最高领导人再次会面，**中哈关系可谓“百尺竿头，更进一步”**——

从欢迎仪式到大小范围会谈，从共同出席签字仪式到共同会见记者，从陪同参观专项世博会中国国家馆到共同出席中哈亚欧跨境运输视频连线仪式……8日，也就是上合组织峰会召开和专项世博会开幕的前一天，纳扎尔巴耶夫总统热情友好地接待了习近平主席。

“我记得这个地方，给人印象很深刻，但又增添了一些新建筑，树也长大了。”在哈萨克斯坦总统府前，习近平主席同纳扎尔巴耶夫总统眺望对面的中央广场。

简短的回顾，从一个侧面体现出中哈“好邻居、好朋友、好伙伴”的丰富意涵。

一马当先

哈萨克斯坦是“丝绸之路经济带”倡议诞生之地，中哈在“一带一路”框架下的合作更是“一马当先”。

——丝绸之路经济带从中国向西延伸，第一站就是哈萨克斯坦；

——中国与沿线国家进行产能合作，第一个对象就是哈萨克斯坦；

——中国同沿线各国进行发展战略对接，第一个对接的也是哈萨克斯坦。

习近平主席此次阿斯塔纳之行，进一步推动中哈全方位合作加速发展、加强两国发展战略对接。

8日的会谈中，双方同意加快推进“一带一路”建设同“光明之路”新经济政策对接，实现两国发展战略深度融合，并明确了下阶段合作的重点方向和领域：

——新亚欧大陆桥、中国—中亚—西亚经济走廊建设同哈萨克斯坦打造国际物流大通道战略对接；

——国际产能合作同哈萨克斯坦加快工业化进程对接；

——中国陆海联运优势同哈萨克斯坦东向海运需求对接；

——“数字丝绸之路”倡议同“数字哈萨克斯坦”战略对接；

……

当天下午，一场中哈两国三地视频连线仪式颇具象征意义。

两国元首共同推动操控杆，启动中哈亚欧跨境货运班列。视频里，中哈连云港物流合作基地和“霍尔果斯—东大门”经济特区无水港分会场的四列火车鸣笛开行。

连云港—霍尔果斯，将新亚欧陆海联运通道串联起来，体现出丝绸之路经济带和 21 世纪海上丝绸之路的有机对接。

加强发展战略对接，深化友好交往和互利合作，中哈正打造更加紧密的利益共同体和命运共同体。

难怪哈萨克斯坦有企业界人士感叹：“我们不需要拥有海洋，因为中国就是哈萨克斯坦的大海！”

休戚与共

9 日下午 15 时 30 分许，阿斯塔纳独立宫 1 号厅，习近平主席同上合组织成员国其他 5 位元首一道，同新成员国印度和巴基斯坦总理举行集体合影。

上合组织实现成立以来的首次扩员，成员国地域范围延展至南亚，占欧亚大陆面积的五分之三，人口占世界近一半，成为成员国面积最大、人口最多的地区性国际组织，合作潜力进一步扩大。

阿斯塔纳宣言、峰会新闻公报、关于共同打击国际恐怖主义的声明、《上合组织反极端主义公约》等一系列文件的签署、发表，展示了上合组织成员国的广泛共识。

从决定继续弘扬“上海精神”，到决定推动构建人类命运共同体，再到支持“一带一路”建设同区域合作倡议和各国发展战略开展对接合作，上合组织阿斯塔纳峰会的成功举行，烙下深刻的“中国印记”。

阿斯塔纳峰会结束之际，正是中国“接棒”上合组织轮值主席国之时。面对各方期待，习近平主席结合中方担任主席国工作设想，提出一系列重要倡议和举措：

——商签长期睦邻友好合作条约未来 5 年实施纲要、打击“三股势力”未来 3 年合作纲要、贸易便利化协定等文件；

——举行网络反恐演习、防务合作论坛、文化艺术节、妇女论坛、职工技能大赛、青少年交流、媒体峰会等活动；

——支持建立地方合作机制，实施人力资源合作计划，倡议成立媒体合作机制、经济智库联盟、电子商务工商联盟；

——宣布向秘书处追加捐款 1000 万元人民币；

……

坚定的话语，务实的举措，彰显了中方作为创始成员国愿同各方构建守望相助、休戚与共命运共同体的决心。

回顾光辉历程，指明前进方向，携手构建人类命运共同体

——学习领会习近平主席在中华人民共和国恢复联合国合法席位 50 周年纪念会议上重要讲话

王毅

今年是中华人民共和国恢复联合国合法席位 50 周年。10 月 25 日，习近平主席出席中华人民共和国恢复联合国合法席位 50 周年纪念会议并发表重要讲话。这是在新冠肺炎疫情同百年变局叠加震荡的时代背景下，以习近平同志为核心的党中央统筹国内国际两个大局，为引领疫后国际秩序发展方向开展的一次重大外交行动，也是我国最高领导人首次出席新中国恢复联合国合法席位纪念活动，具有重大和深远意义。

习近平主席在纪念会议上的重要讲话高屋建瓴、内涵深邃，蕴含了习近平主席对联合国和世界和平与发展事业的不懈追求，彰显了习近平主席作为大国领袖的全球视野和人民情怀。习近平主席的重要讲话全面总结了新中国 50 年来在国家发展建设、参与全球治理、支持联合国事业等方面作出的贡献、发挥的作用、取得的成就，深刻揭示了构建人类命运共同体这一宏伟目标的路径和方向。这篇重要讲话是新时代中国特色大国外交的重要宣示，也是对人类前途命运提出的有益启迪，必将产生重要和深远影响。

一、深刻诠释了新中国恢复联合国合法席位的重大历史意义

习近平主席指出，新中国恢复在联合国合法席位，是世界上的一个大事件，也是联合国的一个大事件。这是世界上一切爱好和平和主持正义的国家共同努力的结果。这标志着占世界人口四分之一的中国人民从此重新走上联合国舞台。这对中国、对世界都具有重大而深远的意义。习近平主席的重要讲话铿锵有力，深刻揭示了新中国恢复联合国合法席位的重大历史定位、其间的曲折历程、为之付出的艰辛努力。

这首先是中国人民的胜利。新中国成立后，中国人民曾被非法阻挡在联合国大门之外长达 22 年之久。但自力更生、艰苦奋斗的中国人民从未停止推动国家建设发展、争取国际社会支持的坚定步伐；热爱和平、主持公道的中国人民从未动摇支持各国民族解放正义事业的坚定意志。22 年孜孜以求、22 年坚持不懈，中国共产党团结带领中国人民重新拿回在联合国的一切合法权利，中华民族堂堂正正屹立于世界民族之林。一些势力敌视、孤立和封锁中国人民的政策彻底破产了，少数国家在联合国制造“两个中国”的图谋彻底失败了。

这也是世界各国人民的胜利。作为第二次世界大战东方主战场和世界反法西斯阵线重要力量，中国以 3500 多万军民伤亡的惨重代价，为挽救人类命运、维护世界和平建立不朽功勋，为构建集体安全机制、创立联合国作出卓越贡献。新中国在联合国合法席位被长期窃据，引发世界上主持正义国家的强烈不满和愤慨。苏联 1950 年在安理会提出解决中国代表权问题的决议草案后，越来越多的国家支持恢复新中国在联合国的一切合法权利。1971 年 10 月 25 日，联大以压倒多数通过第 2758 号决议，彻底纠正了当时国际社会的最大不公。这意味着二战后国际秩序得以巩固，构建更加公正合理国际关系的伟大进程得以开启。

二、全面回顾了新中国恢复联合国合法席位 50 年来为人类社会作出的伟大贡献

过去 50 年对中国是极不平凡的，对世界也是极不平凡的。习近平主席指出，新中国恢复在联合国合法席位以来的 50 年，是中国和平发展、造福人类的 50 年。习近平主席的重要讲话掷地有声，道出了 50 年来中国共产党团结带领中国人民披荆斩棘，在国家建设发展方面取得的伟大成就，在维护公平正义、推动世界和平发展方面作出的重大贡献，在维护联合国权威、践行多边主义方面付出的巨大努力。

50 年风雨兼程，见证了中国自身发展振兴的伟大历程。中国特色社会主义从开创到坚持再到发展，成果卓著；中国从一穷二白，一跃成为世界第二大经济体；中国创造了经济快速发展和社会长期稳定“两大奇迹”，解决了困扰中华民族几千年的绝对贫困问题；中国开启了全面建设社会主义现代化国家新征程，中华民族伟大复兴进入了不可逆转的历史进程。这 50 年，中国国家面貌、中国人民面貌、中华民族面貌发生了翻天覆地的变化。

50 年春华秋实，见证了中国人民同世界人民加强团结合作的伟大历程。尤其是党的十八大以来，习近平主席在联合国等国际场合倡导弘扬全人类共同价值，推动构建人类命运共同体，为建设美好世界提供伟大理念指引。中国以自身发展促进世界繁荣，连续多年对全球经济增长作出最大贡献，通过高质量共建“一带一路”，为伙伴国家插上发展的翅膀。中国提出力争 2030 年前实现碳达峰、2060 年前实现碳中和目标，出资成立昆明生物多样性基金，为全球应对气候变化采取有效行动，承担应尽责任。中国助力全人类抗击新冠肺炎疫情，实施了新中国成立以来规模最大的全球人道主义行动，2021 年将对外提供 20 亿剂以上疫苗。这 50 年，中国同世界的联系、对世界的贡献、在世界上的影响发生了翻天覆地的变化。

50 年携手同行，见证了中国深化同联合国合作的伟大历程。中国始终恪守联合国宪章宗旨和原则，坚决维护联合国权威和在国际事务中的核心作用。中国始终牢记安理会常任理事国的使命担当，坚持多边主义理念，倡导以和平方式化解争端，派出 5 万余人次维和人员支持联合国和平行动。中国始终履行最大发展中国家责任，提前 10 年实现联合国 2030 年可持续发展议程减贫目标。中国始终遵循《世界人权宣言》精神，坚持把人权普遍性同中国实际结合起来，为中国人权进步和国际人权事业作出突出贡献。在联合国舞台上，中国实现了从旁观者到参与者再到引领者的巨大转变。这 50 年，中国与联合国交往、同联合国合作、在联合国地位发生了翻天覆地的变化。

三、深刻总结了从过去 50 年波澜壮阔历程得出的重大启迪

人类历史总是在起伏曲折中前进，没有任何力量能够阻挡历史车轮驶向光明的未来。习近平主席指出，世界潮流，浩浩荡荡，顺之则昌，逆之则亡。强调应该顺应历史大势，坚持合作、不搞对抗，坚持开放、不搞封闭，坚持互利

共赢、不搞零和博弈，坚决反对一切形式的霸权主义和强权政治，坚决反对一切形式的单边主义和保护主义。习近平主席的重要讲话洞察历史大势，把握时代潮流，清晰揭示其中的演进规律和原则要义，并提出“五个共同”的重大主张，为后疫情时代建设更加美好的世界贡献了中国思路。

（一）大力弘扬和平、发展、公平、正义、民主、自由的全人类共同价值，共同为建设一个更加美好的世界提供正确理念指引。理念引领行动，正确理念是开展有效行动的遵循和指南。全人类共同价值是习近平主席 2015 年出席联合国成立 70 周年系列峰会期间首次提出，体现了“大道之行，天下为公”的博大胸怀，得到国际社会普遍认同。此后，习近平主席在多个场合呼吁弘扬全人类共同价值。在此次纪念会议上，习近平主席进一步指出，和平与发展是我们的共同事业，公平正义是我们的共同理想，民主自由是我们的共同追求。和平、发展、公平、正义、民主、自由六大要素贯通了个人、国家、世界多个层面，蕴含着不同文明对价值内涵和价值实现的共通点。习近平主席强调，世界是丰富多彩的，多样性是人类文明的魅力所在，更是世界发展的活力和动力之源。非黑即白不是地球真实的颜色，对立对抗更不符合人类文明发展潮流。评判一国社会制度好不好、发展模式行不行，实践最有说服力，人民最有发言权。要秉持“和而不同”的相处之道，尊重不同社会制度，平等相待，不干涉别国内政；要秉持“各美其美”的包容心态，尊重不同文明文化，互学互鉴，不搞意识形态输出。以真诚对话消弭隔阂与误解，以兼容并蓄实现共同进步，才能绘就人类历史的宏伟画卷。

（二）携手推动构建人类命运共同体，共同建设持久和平、普遍安全、共同繁荣、开放包容、清洁美丽的世界。习近平主席指出，推动构建人类命运共同体，不是以一种制度代替另一种制度，不是以一种文明代替另一种文明，而是不同社会制度、不同意识形态、不同历史文化、不同发展水平的国家在国际事务中利益共生、权利共享、责任共担，形成共建美好世界的最大公约数。今天，人类交往的世界性比过去任何时候都更深入、更广泛，各国相互联系和彼此依存比过去任何时候都更频繁、更紧密。习近平主席 2017 年在日内瓦出席“共商共筑人类命运共同体”高级别会议上首次提出关于构建人类命运共同体的“五个世界”总体布局，“五个世界”不是相互割裂孤立，而是彼此紧密关联，是对“建设什么样世界、怎么建设世界”的科学回答。这一重大构想紧扣人类命运，胸怀天下大局，同少数国家本国优先、利己排外思维和强权政治、霸权主义逻辑形成鲜明对比。地球只有一个，人类的未来也只有一个。共建美好世界呼吁共商共建共享，呼唤开放包容合作。任何以邻为壑的做法，任何单打独斗的思路，任何孤芳自赏的傲慢，都不符合时代潮流，也有悖人类进步。构建人类命运共同体是顺应历史发展大势的必然选择，是世界各国相互依存形势下应对全球性挑战的必然要求，是经济全球化持续发展背景下谋求合作共赢的必然路径。

（三）坚持互利共赢，共同推动经济社会发展更好造福人民。江山就是人民、人民就是江山。中国共产党始终代表中国最广大人民的根本利益，为实现中国人民对美好生活的向往不懈努力。习近平主席指出，为了人民而发展，发展才有意义；依靠人民而发展，发展才有动力。发展是人类社会的永恒主题，其出发点必须是人民，落脚点也必须是人民。发展的意义在于增强人民的获得感、幸福感、安全感，更好满足人民日益增长的美好生活需要。发展必须坚持以人民为中心，而不是服务特定利益集团。共同发展才是真发展，高质量发展才是好发展。这些重要理念对各国都会有所启示。习近平主席提出全球发展倡议，呼吁构建全球发展共同体，这是针对世界经济复苏艰难、疫情加剧“发展鸿沟”、2030年可持续发展议程落实受阻、气候变化挑战增多等现实难题给出的中国思路，是从根本上破解全球发展不平衡不充分的中国方案。

邓小平的语言魅力

英国前首相希思曾这样评价邓小平：“我很享受和邓小平的交谈，而且发现他在陈述自己的观点时既坦率又直接。我讲什么，他看起来也总是乐于接受。对直截了当的提问，他答得也直截了当。他还喜欢用幽默给我们的谈话增加点佐料。”作为一个伟大的无产阶级革命家、政治家，邓小平的胸怀和气度都是十分博大的，但这并不妨碍他朴实、幽默的语言风格。他常用朴实生动、诙谐风趣的语言来阐述深刻的道理，用平易近人的话使人感到亲切自然，也使得气氛轻松愉快。

在阐释一些重大的问题时，邓小平善于用浅显明了、生动形象的词汇使其鲜活通俗，往往只几个字就表达出其深刻的思想，且让人容易理解，难以忘怀。

提起通俗，举世皆知的是他的“猫论”。1962年7月，邓小平在谈到恢复农业生产的措施时，为了形象地表达自己的观点，他引用了一句四川的俗语：“**黄猫、黑猫，只要捉住老鼠就是好猫。**”这是“猫论”第一次公之于众。后来慢慢传为“不管黑猫白猫，捉到老鼠就是好猫”。党的十一届三中全会后，“猫论”成为中国将社会工作重心转移到经济发展上的一个理论标志。1985年，邓小平再度当选美国《时代》周刊年度风云人物，“不管黑猫白猫，捉到老鼠就是好猫”被摘登在《时代》周刊上。“猫论”的影响扩大到世界。

由于种种历史原因，中国人民解放军的“臃肿”问题由来已久。1985年6月4日，邓小平在中央军委扩大会议上郑重宣布：“中国政府决定，人民解放军减少员额100万！”对于裁军，有人担心会减弱军队的战斗力。对此，邓小平做了

一个生动的比喻：“**虚胖子能打仗？**”他还进一步说：拳击运动员身体很重，但是不虚，虚就不能进行拳击。我讲过，我们的肿，真正打起仗来，就是跑反也跑不赢。

在严肃紧张或出现差错的时候，邓小平的风趣和幽默，往往能起到活跃气氛、松弛神经的良好效果。

1960年，邓小平率团参加莫斯科26国党的起草委员会会议。

有一天，在激烈的争论之后，中共代表团成员回到大使馆的饭厅吃饭。吃饭时，大家都不说话，气氛很凝重。这时，邓小平忽然招呼刘晓大使的夫人张毅，笑着问：“张毅啊，你是江西人，你知道‘兔子吃鸡’这个掌故吗？”

“什么，兔子吃鸡？”张毅以为听错了。

“对，兔子吃鸡。”

“哎呀，小平同志，我只听说过黄鼠狼吃鸡，可从来没听说过兔子会吃鸡。”张毅欲忍住笑却又忍不住，鼓着嘴巴摇头，“而且还有什么掌故？”

“当然有掌故，此事发生在30年代。”邓小平含笑望望大家。大家也都望着他，急切地等着听下文。

“这事出在陆定一身上。”

“是在延安吗？”有人问。

“是在延安，但不是延安的兔子。是**有一次在延安作报告，谈到托洛茨基什么什么的，他那个无锡话就糟了。说来说去总是‘兔子吃鸡’**。我们有些同志听完报告，总是不相信‘兔子吃鸡’，就像张毅现在一样，边出会场边打听：‘兔子吃鸡’怎么回事？没听说兔子还会吃鸡呀……”

大家恍然大悟，饭厅里顿时笑成一片。刚才凝重的气氛被这一片开心的笑声一扫而光，大家的胃口也好了起来。

1988年1月，邓小平以84岁的高龄接见了48岁的挪威首相布伦特兰夫人。给邓小平担任翻译的是后来曾任外交部副部长的傅莹，当时她还很年轻，是第一次担任高级领导人的会谈翻译，不免有些紧张。邓小平向挪威首相说，他今年已经84岁了。但是傅莹一不留神，将84岁译成了48岁。当副外长周南把这一情形告诉邓小平时，邓小平不但没有批评傅莹，反而开怀大笑，幽默地说：“**好呀，我有返老还童术，竟然一下子与布伦特兰夫人一样年轻喽。**”布伦特兰夫人也笑得合不拢嘴，谈话的气氛变得轻松、和谐。

在日常生活与工作中，邓小平的风趣幽默，也起着沟通情感的作用，使人在与他相处时倍感亲切、轻松和愉快。

20世纪50年代初，邓小平调北京工作。子女问他：在重庆大家叫你首长，到北京叫什么？邓小平用谐音回答：“**在重庆叫首长(手掌)，到北京叫脚掌。**”从邓小平幽默风趣的话语中，子女们感到了父亲的可爱和亲近。

1984年，邓小平在人民大会堂会见联邦德国政府总理科尔一行。当科尔问邓小平有什么长寿的秘诀时，邓小平笑答：“**我就是乐观，天塌下来也不要紧。我是小个子，天塌下来有你们大个子顶着。**”邓小平的话引起了全场的一片欢笑。在惬意的笑声中，大家向这位睿智、风趣的老政治家投去敬重的目光。

PE3IOME

三大体系#中国特色政治话语体系的时代定位是新型政治话语体系。新时代坚定“四个自信”和强化政党自信、国家自信、民族自信，需要增强概念、话语和理论的供给能力，不断提升概念原创性、话语时代性和理论创新性。话语本身是一种权力，建构中国特色政治话语体系就是围绕着解释权、领导权和话语权而展开的一种话语建构和政治实践，本质上是对话语体系建构自主性的诉求。这三种权力的时序分布和空间分布并不是完全独立的，而有着深层的价值共通、内容共享和机制衔接。充分把握阐释中国的自主权，有助于通过话语主导权维护意识形态安全和提升国际话语权。

掌握中国政治实践的解释权是掌握意识形态领导权和中国国际话语权的基础。强调阐释权的自主性，关键在于回应由谁来界定“自我”的问题。从认知的可能性和多元性角度来讲，阐释的权利具有平等性和包容性，但是阐释的主导权具有排他性和竞争性。强调阐释权的主导性主要是应对两种倾向，一种是“历史虚无主义”思潮，一种是“西方中心主义”情结。“历史虚无主义”对史实的掩盖、对规律的否定、对是非的颠倒，容易造成以碎片化细节的局部真实性否定历史整体的真实性。“西方中心主义”理论体系和话语体系对中国的阐释和解读，容易造成自我表达和自我诠释能力的弱化乃至丧失，也会造成理论陷阱和话语陷阱的迷误。在政治设计、制度安排、政策制定和议程设置中不希求“飞来峰”，在概念界定、话语表达、范式运用和理论阐释中也不应希求现成的“教科书”，而要不断推进概念创新、话语创新、范式创新、理论创

新，形成能够反映中国实际、解读中国实践、解决中国问题、推动中国发展的原创性阐释体系。

掌握意识形态领导权是理想和现实的共同诉求。从理想的应然性层面来看，意识形态一个鲜明的特征就是明确的规范性，马克思主义意识形态所具有的举旗定向作用是以其合规律性和合价值性为基础的。中国共产党的先进性和马克思主义的科学性，决定了其在民族由自发状态向自觉状态转变中的主导地位。意识形态的规范性作用与党的领导权和马克思主义的主导权是不可分割的，要以党的政治领导力、思想引领力、群众组织力、社会号召力为动力保障，以马克思主义中国化、时代化、大众化为存在形态，接续推动人民群众主体作用与党的先锋作用、马克思主义指导作用的深层互动。从现实的实然性层面来看，用发展的方法解决发展中和发展起来的问题是党的基本经验。实现接续性发展，基本条件就是达成最广泛的政治共识，对党和国家的路线、方针、政策、战略和策略等有着全面认知和高度认同。正如习近平总书记指出的，历史和现实反复证明，能否做好意识形态工作，事关党的前途命运，事关国家长治久安，事关民族凝聚力和向心力。

建构中国特色话语体系必须以意识形态领导权为基石。将马克思主义在意识形态领域的指导地位进行制度化，就是对这一根本文化制度的高度确认。而制度价值的发挥要借助于一定的制度话语和政治话语，以话语为入口在制度认同的基础上生成制度自信。形成认同和自信有着复杂的机制，话语认同是制度和理论价值认同的前提。同时，认同往往以共识为基础，政治共识是以对人

民利益和意志的有效回应为前提的。牢牢把握意识形态领导权要将意识形态教育与意识形态话语体系建构紧密结合起来，通过反映中国历史规律、理论价值、实践成就和制度效能的新型话语，有效回应各种质疑、否定和批评，从而铸牢“中华民族共同体意识”。中国是中国话语和中国理论的生发地，要树立主体意识并形成主导自觉。为此，要推进领导力量的整合和主体力量的凝聚，通过增进政治话语、学术话语、大众话语、宣传话语的内在融通，实现人民意志、党的意志和国家意志的高度契合。

兴宾是中华人民共和国的元首。在他的演讲中，他经常提到中国的历史事件，他的理想灵感来自丹·西平。我们可以建立一个类似于这两个政治角色某些语言特征的法，因为，而丹·索菲想要建立一个理想的社会主义国家，所以他们的谈话经常会涉及一些特殊的中国政治词汇。但当我们进行分析时，我们看到了另一种语言特征的差异——政治肖像。辛平演讲的典型特点是，他向全体听众重复他的问候，这就是为什么他把听众的注意力集中在他的话上。他经常提到重要的历史事件、重要的历史书籍和假设。在他们的会谈中，首先应该提到的是中国的未来，而在所有的会谈中，他们更应该关注的是中国的未来。丹·索普是一个乐观的人，幽默感很强，这也反映在他的演讲中。然而，不看它，丹·索菲的独特之处在于他的逻辑性和严肃性。他可以对人们说不。他在这个案子上总是说得很清楚，很有说服力。

就政治辩论的社会和文化特点而言，我们可以得出结论两位政治家都喜欢在他们的谈话中使用大量的社交媒体。在他的演讲中，辛品经常提到语言学

家、渠道、隐喻、专业化、幻觉、诗歌、文学作品、故事、信使。丹·西平在演讲中也使用了所有这些文体工具。他特别的演讲是，他很少引用伟大的儒家名言。在政治讨论中使用这些社会和文化特征表明，中国政治领导人希望更贴近人民，希望人民能够理解。